

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Metropollandsbygden såsom invånarna upplever den

- nuläget och önskingar inför framtiden

Anne Liimatainen och Tero Uusitalo (red.)

**Metropollandsbygden såsom
invånarna upplever den**

- nuläget och önskningar inför framtiden

Anne Liimatainen och Tero Uusitalo (red.)

Anne Liimatainen och Tero Uusitalo (red.)
Metropollandsbygden såsom invånarna upplever den
- nuläget och önskingar inför framtiden

Författare:

Hämeen ammattikorkeakoulu, studerande vid utbildningsprogrammet för hållbar utveckling och landsbygdsnäringsar: Jaana Haapalainen, Terhi Haataja, Siina Hara, Tomi Holm, Mauno Jussila, Marko Kiiveri, Nina Mäntylä, Marko Salonen, Maija Talja & Heta Tuura

Handledare: Tero Uusitalo & Anne Liimatainen

Västnylands Byar rf: verksamhetsledare Pirkko Kaskinen

ISBN 978-951-784-578-6 (PDF)
ISSN 1795-424x
HAMKin e-julkaisuja 7/2012

© Hämeen ammattikorkeakoulu och författarna

UTGIVARE – PUBLISHER

Hämeen ammattikorkeakoulu

PL 230

13101 TAVASTEHEUS

Tel (03) 6461

julkaisut@hamk.fi

www.hamk.fi/julkaisut

Pärmbild: Jaana Haapalainen

Tavastehus, mars 2012

Innehåll

1 Inledning	5
2 Metropollandsbygden	7
2.1. Metropollandsbygden som begrepp	7
2.1.1 Metropol	7
2.1.2 Landsbygden	8
2.1.3 Metropollandsbygden	9
2.2 Helsingfors metropolområde och landsbygden	10
2.2.1 Miljö och regionstruktur	10
2.2.2 Befolkning och boende i Nyland.....	10
2.2.3 Service, näringslivsstruktur och arbetsplatser i Nyland.....	12
2.2.4 Invånardemokrati och gemenskap	13
2.2.5 Utvecklingsmål i metropollandskapet	14
3 Metoder och bakgrundsmaterial	17
4 Resultat	21
4.1 Bakgrundsuppgifter	21
4.2 Syn på metropollandsbygden nu och önskningar inför framtiden.....	22
4.2.1 Boende och liv på metropollandsbygden	22
4.2.2 Metropollandsbygden som levnadsmiljö.....	25
4.2.3 Service och företagande på metropollandsbygden.....	26
4.2.4 Gemenskap och möjligheter till deltagande.....	28
4.2.5 Områdesvisa synsätt.....	32
4.2.6 Centrala utvecklingsönskemål	33
5 SWOT-analys	37
6 Jämförelser och utvecklingsönskemål	43
7 Källor	46
Appendix 1. Frågeformulär	48

1 Inledning

Under de senaste åren har ett flertal utvecklingsmål satts för metropolområdet i Nyland. Metropolpolitiken koncentrerar sig på Helsingforsområdets specialfrågor. Inom metropolpolitiken betonar man bland annat regionens förnyelseförmåga, en hållbar samhällsstruktur, mångkulturism, trygghet av välfärden samt social integritet. Allt det här berör såväl den egentliga metropolens centrum eller Helsingfors och hela huvudstadsområdet som ett mera vidsträckt centrums verkningsområde. Begreppen metropol och i all synnerhet metropollandsbygd är inte entydiga och de förknippas med olika uppfattningar och föreställningar – består metropolen endast av Helsingfors eller av hela huvudstadsområdet och vad är å sin sida metropolområdet i sin helhet? I den här publikationen försöker vi klargöra dessa begrepp och i all synnerhet rikta blicken mot Finlands enda metropols bredare verkningsområde och speciellt glesbygdsområdet eller metropollandsbygden.

Västnylands Byar rf förverkligar i Nyland projektet ”Levande byagemenskap”, vars mål är att stöda livskraften på landsbygden i södra Finland och hitta metoder för förverkligandet av när demokrati och förbättring av levnadsförhållanden samt invånarnas egna initiativ och samarbete. Ett mål är att göra upp ett lokalt utvecklingsprogram för landskapet, som stöd för detta är det nödvändigt att utreda regionens invånares åsikter om den nyländska metropollandsbygden.

Genom den här undersökningen utreds Nylands metropolområdes landsbygdsvånarnas syn på metropollandsbygdens nuläge samt deras önskemål om framtiden. De teman som utreds är liv och boende, service och företagande, levnadsmiljö samt invånardemokrati och gemenskap. De centrala frågorna i utredningen är:

- Hur upplevs metropollandsbygden som boende- och livsmiljö för närvarande?
- Vilka önskemål ställs på utvecklandet av metropollandsbygden fram tills år 2025?

Denna undersökning har gjorts i samarbete mellan Hämeen ammattikorkeakoulu och Västnylands Byar rf. Undersökningen genomfördes inom ramen för 15 studiepoängs studiehelheten ”**Osaajana asiantuntijayhteisöissä ja verkostoissa**”. Tio studerande från vuxengruppen, som studerar hållbar utveckling och landsbygdsnärings i Hyvinge, deltog i studierna. Undersökningsprocessen leddes av lärarna Tero Uusitalo och Anne Liimatainen från Hämeen ammattikorkeakoulu samt Västnylands Byar rf:s verksamhetsledare Pirkko Kaskinen.

2 Metropollandsbygden

2.1. Metropollandsbygden som begrepp

Vid beskrivning av den finländska landsbygden väcker begreppet ”metropollandsbygd” motstridiga tankar. För många är begreppet totalt främmande, och bland de som känner till begreppet delas åsikterna vid dess användning i finländska förhållanden. En del anser att det, med tanke på de låga befolkningssiffrorna och invånartätheten, inte finns något metropolområde i Finland överhuvudtaget, varvid också begreppet metropollandsbygd är intetsägende. Andra anser att Helsingfors med omgivning bildar ett metropolområde, varvid de landskommuner som finns i anslutning till huvudstadsregionen, skall klassificeras som metropollandsbygd. Användningen av begreppet metropol och vidare metropollandsbygd har redan i någon mån etablerats för att beskriva Nylands landskapsområde och dess landsbygdsmissiga områden.

2.1.1 Metropol

Ett metropolområde kan definieras utgående från dess förbindelser, näringslivsstruktur och kulturutbud som en mångsidig stadsregion med dess omkringliggande kommuner och influensområden. Ofta föds metropoler genom att städer växer ihop med varandra. En central förutsättning för att en metropol skall bildas är ett tillräckligt befolkningsunderlag, och från den nätverksmässiga strukturen föds ett behov av att styra metropolområdets utveckling som en enhetlig helhet. Det enda metropolområdet i Finland är Helsingforsregionens metropolområde, som på många sätt avviker från andra stadsregioner i vårt land. Under dessa omständigheter bildar den en specifik geografisk och funktionell helhet. (Statsrådets redogörelse för metropolpolitiken 2010, 3.)

Tolkki m.fl. (2010, 9) beskriver en metropol på följande sätt:

”Utgångspunkten för en metropol är något som formar en helhet av delvis obehärskade element. Detta okontrollerbara, tom kaotiska, ger metropolerna deras särdrag och kännetecknande karaktär. På ett metropolområde länkas offentliga, privata och medborgarsamhällets aktörer samman på olika nivåer och bildar ett skikt av mer

eller mindre täta och lösa strukturer och nätverk. Alla de här bildar tillsammans en helhet av institutioner. För att få en bestående plattform för växelverkan mellan dessa, byggs system för behärskande av metropolområdet.”

Som en följd av urbaniseringen bor största delen av jordens befolkning koncentrerat i stadsregioner. I takt med globaliseringen betonas i stället för statsgränser genomfart, strömmar och utbyten mellan bosättningskoncentrationer. Utgående från detta stiger det fram ekonomisk-kulturella centrum eller metropoler. Fast metropolerna är olika på olika platser, finns det i alla fall samma utvecklingslinje bakom dem. Metropolerna är en utmaning för den traditionella regionutvecklingspolitiken eftersom de i en alltmer internationell värld inte konkurrerar med de landskapsvisa centrumområdena, utan med varandra. Det har kommit fram att metropolernas viktigaste framgångsfaktorer är det i dem koncentrerade kunnandet och köpkraften. (Siivonen 2010, 9 – 11).

Allmänt taget är metropolernas centrala mål att dra nytta av internationellt verksamma företags investeringar eller annan speciell verksamhet, som till exempel forsknings- och innovationsverksamhet. Vid utvecklandet av metropolområdet koncentrerar man sig på att dra nytta av de möjligheter som grundar sig på regionens styrkor i konkurrensen mellan metropolområdena. Metropolerna förstärker på så sätt också de små stadsregionernas och metropolområdets influensområdes utvecklingsmöjligheter och konkurrenskraft. (Statsrådets redogörelse för metropolpolitiken 2010, 3.)

2.1.2 Landsbygden

Enligt Finlands nationella områdesklassificering delas den finländska landsbygden in i tre kategorier: landsbygd i närheten av städer, egentlig landsbygd och glest bebyggd landsbygd. Den fjärde kategorin i områdesklassificeringen är städer. Enligt landsbygdens tredelning är över 90 % av Finlands landområden klassificerade som landsbygd. Områdesindelningen som grundar sig på kommunindelningen möjliggör observationer av utvecklingsskillnaderna mellan olika typ av områden, en jämförelse mellan dessa samt en jämförelse av skillnaderna inom Finland. (Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2011, 3.)

Landsbygd i närheten av städer finns speciellt i västra och södra Finland. Möjligheterna att utveckla lantbruket och näringsstrukturen mera mångsidigt är goda och invånarna har också möjlighet att arbeta i de städer som finns i närheten. Många av kommunerna på landsbygden i närheten av städer är inflyttningskommuner. Inflyttningen möjliggör att områdets kommuner – bland dessa finns även små städer – kan utveckla en mångsidig service och göra nya investeringar utan att deras ekonomiska situation blir sämre. Välmåendet på dessa områden är landets högsta. (Malinen m.fl. 2006, 6; Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2011, 3 – 4.)

Kännetecknande för *den egentliga landsbygden* är att den fungerar som ett starkt primärproducentområde. Till den egentliga landsbygden hör även koncentrationer av primärproduktionsspecialisering, som till exempel växthusproduktion, svin-, fjäderfä- och pälsnärlingsområden. På sina ställen på den egentliga landsbygden finns också branschkoncentrationer inom industrin. I närheten av den egentliga landsbygden finns också medelstora centrum och områdets kommuncentra är till sin funktion mångsidiga. De flesta byar på den egentliga landsbygden är livskraftiga. Även den egentliga landsbygdens kommuner finns i västra och södra Finland. (Malinen m.fl. 2006, 6; Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2011, 4.)

Den glest bebyggda landsbygden är regionutvecklingsmässigt ett utmanande område. Befolkningsstrukturen är ofta i obalans då de unga flyttar bort och den äldre befolkningens antal ökar. Även servicen blir utslagen, lantbruket falnar, nya arbetsplatser räcker inte till för att ersätta bortfallet av de traditionella arbetsplatserna och kommunernas ekonomiska resurser klarar inte av förändringen. Utvecklingsförutsättningarna för primärproduktionen är svaga på grund av den korta växtperioden och andra begränsningar som naturen ställer. Den glest bebyggda landsbygdens kommuner finns i första hand i östra och norra Finland. (Malinen m.fl. 2006, 6; Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2011, 4.)

2.1.3 Metropolandsbygden

Med metropolandsbygd avses landsbygd, som befinner sig i närheten av ett metropolcentrumområde och som fungerar i en aktiv växelverkan med centrat. Metropolandsbygden och metropolens centrum är förbundna med varandra genom t.ex. befolkningens arbetsgång, tillbringande av fritid och konsumtionsvanor.

Då metropolområdet växer bör man, gällande regionstruktursutvecklingsfrågor, fästa uppmärksamhet bland annat med tanke på en hållbar utveckling. Helsingfors metropolområde har en stor nationalekonomisk betydelse både då det gäller näringslivs-, forsknings- och utbildningsverksamhet som då det

Bild: Jaana Haapalainen

Bild: Marko Kiiveri

gäller nationell och internationell trafik. Områdets särdrag är landsbygden som finns nära stadskoncentrationerna, med dess kulturlandskap och mångsidiga näringsliv samt, med europeiska mått mätt, undantagsvis stora nästan i naturtillstånd varande vatten- och skogsområden. (En hållbar regionstruktur för metropolområdet 2008, 8–9.)

2.2 Helsingfors metropolområde och landsbygden

2.2.1 Miljö och regionstruktur

Då man ser till naturen är Nyland mycket mångsidigt. I regionen finns tätt bebyggda städer, traditionell landsbygd, miljöer i naturtillstånd samt historiska kulturområden. I söder gränsar Nyland till Finska viken, där skärgården och det splittrade kustområdet genom sin miljö och kultur bildar en särpräglad helhet. Genom Nyland går Första eller Stora Salpausselkä, vars norra sida består av kuperad sand- och moränjord och södra sidan å sin sida består av bördiga lerslätter och traditionella jordbruksområden. (Västnylands Byar 2002, 15.)

Nyland är ett av de områden i Finland där det allra längst har funnits bosättning oavbrutet. Jordbruk och herrgårdskultur har med tiden format områdets landskap sedan medeltiden. Jordbruket har fortfarande en stor betydelse som upprätthållare av det öppna landsbygdslandskapet. Den bebyggda kulturmiljön i skärgården består av gamla fiskehemman, 1800-tals villor och nyare fritidsbebyggelse. I Nyland finns många nationellt viktiga kulturarvsobjekt, såsom gråstenkyrkor (bl.a. Sjundeå kyrka), Raseborgs slottsruiner, bruksmiljöer (bl.a. Fagervik i Ingå) och konstnärsvillaområdet på stranden av Tusby träsk. (Regionala utvecklingsåtgärder för landsbygden... 2006; Nylands byar 2002, 77, Byggnadsarv.fi 2011)

Fastän Nyland är Finlands tätast bebodda område är över en femtedel av ytan i mellersta och västra Nyland ännu jordbruksområden och skog eller andra naturområden täcker nästan två tredjedelar av ytan. (Nylands förbunds upplysningstjänst 2011.)

En bra miljö och en fungerande regionstruktur är centrala faktorer då det gäller invånarnas välmående och områdets livskraft. De ekosystemtjänster som miljön erbjuder, såsom mat, trävaror, landskaps- och rekreationsfaktorer, inverkar såväl på boendetrivseln som på näringsverksamheten. Bevarandet av landsbygdens livskraft, skyddande av Östersjöns tillstånd och utvecklande av rekreationsområden och grönområden är centrala teman på metropolområdet. (Laakso 2010, 16.)

2.2.2 Befolkning och boende i Nyland

Invånarna i mellersta och västra Nyland är tillsammans cirka 1,5 miljoner, varav över en miljon bor i huvudstadsområdet. År 2009 bodde 94,6 % av

metropollandskapets befolkning i tätorter och bara 5,4 % i glesbygdsområden. (Nylands förbunds informationstjänst 2011.)

Invånarantalet i Nyland växer kraftigt jämfört med resten av Finland. Befolkningstillväxten förklaras av både inflyttningsöverskott och med större natalitet än mortalitet. Fram till 1990-talet anknöt sig befolkningstillväxten mest till landets interna flyttningsrörelse, men efter det har det mera varit fråga om invandring. Över hälften av de utlänningar som bor i Finland bor i Nyland och av dem största delen (cirka 86 %) i huvudstadsregionen. (Laakso 2010, 9; Nylands förbunds informationstjänst 2011.)

Medelåldern hos befolkningen i Nyland är lägre än annanstans i landet. Andelen personer i arbetsför ålder är å sin sida högre än i andra delar av Finland. Inom landskapet kan man lägga märke till regionala specialdrag i befolkningsstrukturen: i huvudstadsregionen är andelen unga i arbetsför ålder märkbar, i Helsingforsstraktens randområden (Kyrkslätt, Vichtis, Nurmijärvi, Hyvinge, Tusby, Kervo, Träskända, Mäntsälä, Borgnäs och Sibbo) finns det speciellt mycket barn och unga under 20 år, i Raseborgsområdet (Hangö, Raseborg och Ingå) är t.o.m cirka var femte invånare i pensionsåldern och Lojo-området (Sjundeå, Lojo, Karislojo, Nummi-Pusula och Högfors) invånare består å sin sida till största delen av över 30-åringar i arbetsför ålder. (Nylands förbunds informationstjänst 2011.)

Ett särdrag bland befolkningen i Nylandsområdet är den stora mängden som pratar svenska som modersmål jämfört med resten av Finland, av invånarna är cirka 9 % svenskspråkiga. I vissa områden är andelen märkbart större: i Raseborgsregionen är de svenskspråkiga invånarna nästan 60 %, i Lovisaregionen cirka 40 % och i Borgåregionen är de som pratar svenska som sitt modersmål nästan en tredjedel av invånarna. (Nylands förbunds informationstjänst 2011.)

Befolkningen i Nyland beräknas växa till nästan 1,8 miljoner fram till år 2040. Tillväxten beräknas vara kraftigast i Helsingforsregionens kranskommuner. I vissa delar av Nyland, som i den egentliga landsbygdens skärgårdskommuner, uppskattas dock samtidigt en befolkningsminskning. (Finlands officiella statistik 2009; Nylands förbunds informationstjänst 2011.)

Beträffande byggande och boende i Nyland finns det klart regionala skillnader. Huvudstadsregionen är ett tätt bebyggt område dominerat av höghus, när igen andra håll av landskapet domineras av gles bebyggelse i vitt spridda småhus i sina tätorter och byar. I Nyland kan man skönja två olika utvecklingstrender: å ena sidan koncentration av boendet i huvudstadsregionen, å andra sidan spridning av bebyggelsen speciellt i huvudstadsregionens utkanter. Boendetäthet och det dyra boendet samt bristen på lämpligt stora bostäder i stadsområdena är vid sidan av landsbygdens dragningskraftsfaktorer en orsak till den regionala flyttningsrörelsen till landsbygden i närheten av städer. (Laakso 2010; Nylands landskapsprogram 2011.)

2.2.3 Service, näringslivsstruktur och arbetsplatser i Nyland

Under de senaste femtio åren har servicen samtidigt som boendet koncentrerats till centrumområdena, varvid servicen på landsbygden har minskat. Också i Nyland har såväl offentliga som privata tjänster koncentrerats till kommunernas huvudcentrum. En del tjänster har dock bevarats i byarna. Antalet bybutiker har minskat kraftigare i Nyland än annanstans i Finland. År 2002 fanns det butik i bara 14 % av byarna i Nyland. Bank- och traditionella posttjänster finns inte längre i byarna i Nyland, men några ombudsposter som fungerar i anslutning till annan service finns. På landsbygden i Nyland finns ett flertal byskolor, och bland annat undervisning för de första klasserna ordnas i nästan hälften av byarna i Nyland. (Nylands byar 2002, 79 – 81.)

Indelat per bransch var flest människor i metropollandskapet sysselsatta inom den offentliga sektorn år 2008. Näst mest var sysselsatta inom parti- och minuthandel inklusive logistik samt inom inkvarterings- och förplägnadsverksamhet. Andra betydande sysselsättare är industrin, informations- och kommunikationsteknologin samt byggandet. Cirka 80 % av arbetsplatserna i Nyland finns inom servicebranschen. (Finlands officiella statistik 2010; Nylands förbunds informationstjänst 2011.)

Då det gäller näringsstrukturen finns det betydande skillnader mellan olika områden. Nästan 80 % av arbetsplatserna i Nyland finns i huvudstadsregionen. I Helsingfors-områdets utkanter finns speciellt metall- och byggnadsmaterialindustri samt verksamhet inom logistikområdet. I Västnyland ligger betoningen på lant- och skogsbruk samt på specialiserad industriverksamhet. (Laakso 2010, 8.)

År 2008 pendlade nästan 120 000 arbetstagare till huvudstadsregionen och mängden har ökat under hela 2000-talet. Av arbetsresependlarna bodde cirka 60 % någon annanstans i Väst- och Mellan-Nyland, cirka 10 % i Östnyland och knappt en tredjedel någon annanstans. Ömsesidigt har också esbobornas, helsingforsarnas, grankullaborernas samt vandaborernas arbete utanför huvudstadsregionen ökat samtidigt. (Nylands förbunds informationstjänst 2011.)

Traditionellt består företagande på landsbygden av primärproduktion i anslutning till jord- och skogsbruk. Inom lantbruket i Nyland är ett specialdrag betoningen på växtodling (cirka 70 % av gårdarna). Antalet fungerande gårdar minskar hela tiden och storleken på gårdarna ökar. Antalet gårdar i Nyland har minskat till en tredjedel sedan 1980-talet, och storleken på gården har ökat till i medeltal 41 hektar. I hela Nyland sysselsätter jordbruket ungefär en procent av arbetskraften. I Nyland riktas ett speciellt tryck på jordbruket i förhållande till markanvändningen, eftersom de expanderande samhällena behöver mera utrymme att använda för byggande och rekreation. Längre bort från stadscentrumen har jordbruket fortfarande en stor betydelse som inkomstkälla. På många lantgårdar är den nya riktningen att företagsverksamheten breddas och blir mera mångsidig, och nuförtiden fungerar redan ungefär en tredjedel av de finländska lantgårdarna inom många sektorer. Den viktigaste branschen är maskinentreprenader, men växande branscher inom

landsbygdsföretagandet är turism, produktion av bioenergi och hästföretagande. (Landsbygdens regionala utvecklingsåtgärder... 2006; Lith 2007; Redan en tredjedel av lantgårdarna mångsektoriella 2011.)

I Nyland arbetar cirka 5 000 personer inom skogsbruket. Möjligheterna att dra nytta av skogen som källa för råämnen och bioenergi samt att använda till rekreation anses vara goda. Tryck finns dock, alldeles såsom för jordbrukets del, på ett annat slags markanvändning, i all synnerhet i närheten av samhällen. (Landsbygdens regionala utvecklingsåtgärder... 2006.)

2.2.4 Invånardemokrati och gemenskap

Tredje sektorns verksamhet och samarbete samt invånarnas självständiga verksamhet och aktivitet är viktiga vid utvecklingen av metropolen. Kommunsammanslagningar och strukturförändringar kan betyda att beslutfattandet kommer allt längre bort från invånarna och det lokala, till detta medverkar också politiken att koncentrera allt till stora enheter.

Lokal aktivitet, talkoanda och invånarnas egen insats för att utveckla sin miljö har på senare år aktiverats betydligt. På landsbygden håller det på att födas en ny sorts aktivitet och en ekologiskt hållbar boendekultur. Å andra sidan ökar byggandet på glesbygden kraven på kommunalteknik och ordnandet av övrig service. Genom invånarnas egen aktivitet och ansvarstagande kan man få mycket till stånd. Grundandet av vattenandelslag och annan verksamhet för att ordna service är exempel på åtgärder som förverkligats på invånarinitiativ i Nyland.

I många av de nyländska byarna har man gjort en byaplan, ur vilken framgår invånarnas gemensamma vilja gällande utvecklandet av det egna området och gemenskapen. Byaplanen fungerar som ett medel för växelverkan och diskussion bland annat då man diskuterar utvecklandet av områden med de kommunala myndigheterna. Byaplanen är inte en lista på krav, utan med dess hjälp funderar man på olika metoder för att utveckla områden i samarbete mellan olika aktörer. Det skulle vara bra om varje by hade en aktuell byaplan. Byn kan, som begrepp, också bestå av ett funktionellt område bildat av flera små byar.

Nätverkande och samarbete byar emellan på kommunnivå är mycket viktigt för en fungerande närdemokrati. Fördomar och okunnighet minskar genom en äkta och hederlig dialog mellan beslutsfattare, tjänstemän och invånare. Man har redan börjat utveckla närdemokratin i många områden. Verklig påverkan föds dock först, när en invånarnämnd eller motsvarande, har en rillräcklig budget tillgänglig, inom vilken man till exempel beslutar om ordnandet av service på glesbygdsområden. Samarbete gör det möjligt att Nyland bevaras och utvecklas som ett mångsidigt boendeområde och en mångsidig livsmiljö.

2.2.5 Utvecklingsmål i metropollandskapet

Nylands metropolområde utvecklas på den nationella politiska nivån bland annat i enlighet med regeringsprogrammet, och den egentliga metropolpolitiken fick sin början under Vanhanens andra regeringsperiod. Statsrådet har i sin redogörelse för metropolpolitiken (2010) gjort sju utvecklingslinjedragningar för Helsingfors metropolområde. Målen för utvecklingslinjedragningarna är

- Ett vidsträckt tryggnade av den ekonomiska förnyelseförmågan
- Stärkande av den internationella ställningen i de globala nätverken
- Skapande av en hållbar samhällsstruktur och en fungerande trafik
- Integrering och sysselsättning av invandrare i arbetsför ålder
- Säkrande av välfärden och förnyande av servicen bland annat genom sam användning av kommunal service
- Stärkande av den sociala enhetligheten samt förnyande av kommunstrukturen
- Stärkande av regionens samarbetsstrukturer
- Stärkande av metropolpolitiken

På landskapsnivå har man för Nyland ställt ett flertal olika utvecklingsmål för de närmaste åren. Delvis baserar sig utvecklingen av landskapet på lagstadgade uppgifter, såsom för landskapsöversiktens del, dels utgår man från områdets egna behov.

I landskapsöversikten för Nyland (2010) framförs visionen att Nyland fram till år 2033 "är ett internationellt konkurrenskraftigt metropolområde med välmående människor". För att detta långsiktiga mål skall uppnås, framförs följande utvecklingsstrategier i landskapsöversikten:

1. Nylands regionalutveckling baserar sig på metropolmodellen. Landskapet utvecklas som metropolområde med beaktande av de olika delarnas styrkor. Den starka huvudstadsregionen garanterar livskraften också för de andra delarna i landskapet, de andra centrumen och landsbygden ger å sin sida en mera mångsidig näringsverksamhet och alternativ för boende. Växelverkan mellan områdena främjas genom att utveckla kollektivtrafiken.
2. Förutsättningarna för produktion av välfärds- och utbildningstjänster för befolkningen tryggas i hela landskapet. Man vill främja deltagande i arbetslivet för alla i arbetsför ålder, likaså att invandrarna skall bli hemmastadda.
3. Nyland lockar investeringar och företag. Man vill öka företagsverksamheten i Nyland som motvikt till och som finansiering för de växande välfärdstjänsterna.
4. Nyland är det mest betydande innovationscentrumet i Östersjöområdet. Till detta strävar man genom att få igång växelverkan mellan

företag, läroinrättningar och kunder samt olika vetenskapsbranscher. Speciellt vill man uppmuntra till innovationer inom hållbar utveckling.

5. Samhällsstrukturen i Nyland är fungerande och effektiv, energianvändning och behov av att förflytta sig bör minskas och välfärden främjas. I Nyland strävar man efter integration av de olika regionerna samtidigt som man bevarar deras särdrag. Integrationen grundar sig på den befintliga infrastrukturen och utvecklande av kollektiv- och lätttrafik. Vid planering av området tar man också i beaktande energilösningar och tillräckligt med rekreations- och naturområden.
6. Nyland är Finlands första kolneutrala landskap och en föregångare då det gäller att anpassa sig till klimatförändringen. Man strävar till att nå målet genom att öka användningen av förnybara energiformer (speciellt skogs- och åkerbiomassa samt vindkraft) och genom att utveckla och främja energieffektiva och utsläppsnåla teknologier. Då man bygger tar man hela livslängden och naturförhållanden, såsom översvämningar och avrinningsvatten, i beaktande.

Utvecklingsmålen och åtgärderna i Nylands landskapsprogram 2011–2014 (2011) grundar sig förutom på de långsiktiga målen i landskapsprogrammet också på en nutidsanalys som gjorts beträffande verksamhetsomgivningen. För åren 2011–2014 har man valt fyra verksamhetslinjer:

1. Samarbete och regionernas roll i det förnyade metropollandskapet
2. Metropollandskapets konkurrensfördel och näringsliv
3. Invånarnas välfärd och förutsättningar för service
4. Region- och samhällsstruktur och miljö.

Enligt Nylands landskapsprogram (2011) vill man förbättra förutsättningarna för företagsverksamhet och utveckla logistiska lösningar. I området satsar man på utsläppsfri och förnybar energi, och bland annat då man utvecklar kunskapscentrum ligger tyngdpunkten på innovationer inom energi- och miljöbranschen. Man strävar efter att trygga välfärds- och kulturtjänster. Vid utveckling av samhällsstrukturen betonas integration. Vid utvecklandet av levnadsmiljöer tar man naturrekreationsområden och lindrandet av miljöskador i beaktande. Dessutom strävar man till en trygg och hållbar trafik genom att bland annat satsa på lätttrafikleder och spårtrafik. Vid byggande främjar man energieffektivitet bland annat genom att utveckla energilösningar som är specifika för olika bostadsområden.

Nylands landsbygdsprogram koncentrerar sig på utvecklingsmål och linjdragningar för Nylands landsbygdsområden för åren 2007–2013. Landsbygdsprogrammet fungerar som en vägledande bakgrundslinjdragning när beslut fattas om den finansiering som kanaliseras via TE-centralen (numera ELY-centralen). Enligt visionen i landsbygdsprogrammet *”är Nyland med sitt livliga näringsliv och utnyttjande av sitt utmärkta läge ett tvåspråkigt*

område, med en lockande och lättillgänglig arbets- och fritidsmiljö, där landsbygdsföretagen fungerar enligt hållbara principer och når framgång genom att dra nytta av naturen och den regionala kulturen. Jord- och skogsbruksproduktionen är konkurrenskraftig, lönsam och miljövänlig. Utbudet av basservice är tryggt, organiserat på många olika sätt.” För att nå målet för denna vision definierar landsbygdsprogrammet fyra allmänna mål som grundar sig på Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland: förbättrande av jord- och skogsbrukets konkurrenskraft, förbättring av miljön och landsbygdens tillstånd, livskvaliteten i landsbygdsområdena och att göra näringslivet på landsbygden mera mångsidigt samt LEADER-verksamhetssättet (lokala aktionsgrupper). (Regionala utvecklingsåtgärder för landsbygden... 2006, 19.)

Västnylands byaverksamhetsprogram (2005) drar följande linje i sin vision: ”Mellan byarna och i byarna råder ett brett, tätt och bra samarbete. Byamiljön är märkbart mera trivsamt, servicen är tryggad och näringslivet blomstrar. Och allt detta till förmån för ortsbefolkningen.” I byaverksamhetsprogrammet ges riktlinjer för hur man förverkligar en landsbygd med en byamiljö i enlighet med visionen. Man ser det som en viktig sak att ortsbefolkningen tror på sina möjligheter att påverka och utveckla landsbygden. Byaföreningarna har en viktig roll med tanke på byarna. De kan fungera som diskussionsforum, skapa kontakter mellan byborna, förmedla information, fungera som intressebevakare (t.ex. i planeringsfrågor) och fungera som verkställare då det gäller utveckling. I anledning av detta är byprogrammets mål att flera föreningar ska grundas, att det upprätthålls ett register över dem och att samarbetet utökas.

Bild: Jaana Haapalainen

3 Metoder och bakgrundsmaterial

Som metod för denna metropollandsbygdsundersökning valdes en enkätundersökning, i och med att målet var att få en omfattande utredning över metropollandsbygdens invånares åsikter. Enkäten förverkligades elektroniskt och som pappersversion (Bilaga 1). Den elektroniska enkäten gjordes med Google-dokumentens blankettverktyg. Enkäten gjordes upp av studerande vid utbildningsprogrammet för hållbar utveckling och landsbygdsnäringar vid Hämeen ammattikorkeakoulu tillsammans med deras ledare och uppdragsgivaren. Frågeformuläret skickades för kommentarer till Västnylands Byar rf:s arbetsgrupp och samtidigt fungerade de som testgrupp för enkäten. De kommentarer, som kom fram vid testningen, togs i beaktande vid utformningen av den slutliga blanketten.

Till undersökningsområde valdes landsbygdsområdena i västra och mellersta Nyland, som i den här undersökningen delades in i fyra klasser; områden längs trafikleder, urbana områden, landsbygdsliknande områden och kustområdet (Bild 1). Kommunernas tätorter lämnades utanför, men byacentrum på landsbygden togs med i undersökningen. Kommunerna inom undersökningsområdet är, i enlighet med den klassificering som används i Programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland 2007–2013, landsbygd i närheten av städer förutom då det gäller Hyvinge, Vanda och Lojo, som klassificeras som städer. Högfors klassificeras som egentlig landsbygd.

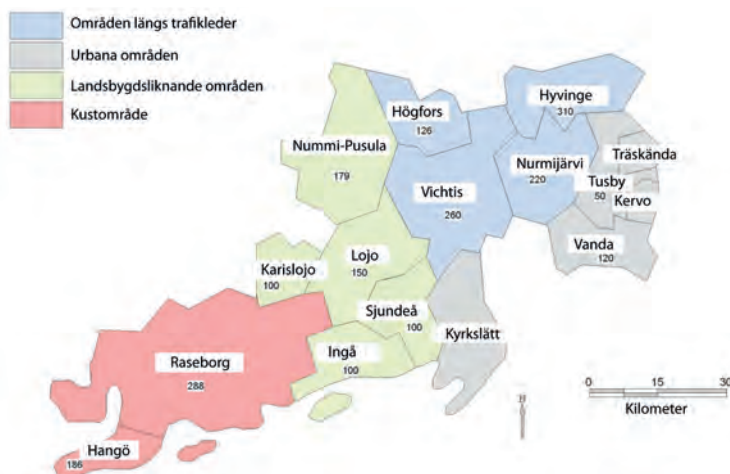

Bild 1. Undersökningsområde och antalet utdelade pappersfrågeformulär per kommun.

Utdelningen av pappersfrågeformulären planerades så att undersökningsområdet regionalt skulle täckas så omfattande som möjligt. Inom undersökningsområdet valde man ut byar som föremål för undersökningen, där enkäterna delades ut på uppdrag av undersökningsgruppen. Också i pappersfrågeformulären fanns en internet-länk till det elektroniska frågeformuläret, genom vilken besvararen alternativt kunde svara på enkäten elektroniskt. Dessutom delades frågeformulären ut vid Västnylands Byar rf:s tillställningar. I pappersformat delades frågeformuläret ut till 2 200 hushåll inom undersökningsområdet vintern 2011. Formulären delades ut rimligen jämnt på landsbygden i kommunerna i Västra och Mellan-Nyland (Bild 1). I de kommuner som klassificerats som städer delades frågeformulären ut i byar utanför stadsplanerat område och på glest bebyggda områden.

Bya- och andra föreningar inom undersökningsområdet informerades elektroniskt om enkäten, och föreningarna skickade information om enkätens nätadress vidare via sina egna nätverk till invånarna på sitt verksamhetsområde. Den elektroniska länken till metropollandsbygdsundersökningen fanns också öppen på Västnylands Byar rf:s, Eteläinen maaseudun osaaajat EMO ry:s samt på undersökningens egen internet-sida (<https://sites.google.com/site/metropolimaaseutututkimus>). Enkät-länken fanns därtill öppen också på några byaföreningars, såsom Vihtijärven Kyläyhdistys ry:s internet-sidor.

601 stycken svar på enkäten returnerades, varav 238 stycken (40 %) elektroniskt och 363 stycken (60 %) per post. 38 stycken svenskspråkiga svar returnerades, vilket är sex procent av hela materialet. Man kan inte direkt räkna ut svarsprocenten på de returnerade förfrågningarna, i och med att en del av de som fått en pappersversion av enkäten kan ha svarat elektroniskt, varför det är omöjligt att veta hur många av de, som fick förfrågan per post, som har svarat på den. Bild 2 visar antalet returnerade blanketter per område i enlighet med indelningen av området i fyra delar (en del av de som svarat på enkäten har inte nämnt sitt postnummerområde, varför antalet svar som är med i den regionala granskningen är 518).

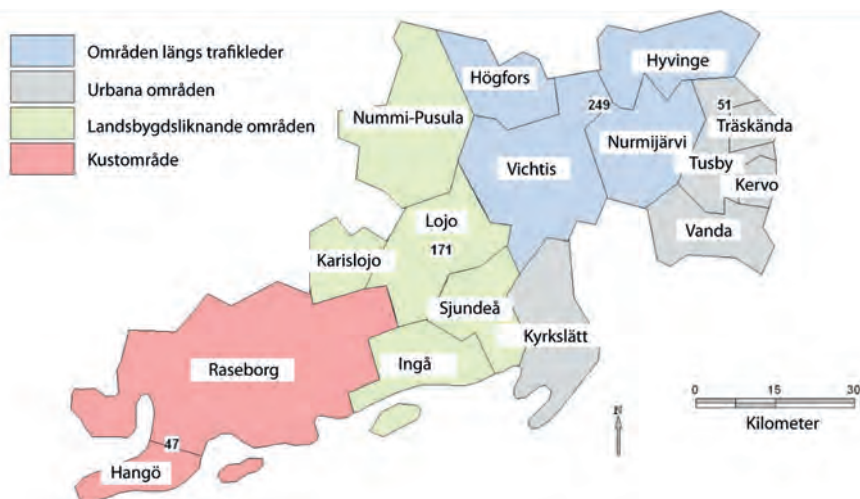

Bild 2. Antalet returnerade frågeformulär enligt område.

De svar som inkommit per post sparades genom att mata in svaren via den elektroniska enkätblanketten i ett Google-dokument, varvid man fick alla svar i samma dokument. Efter detta flyttades svaren till Excel-programmet, där man behandlade undersökningens kvantitativa material genom att räkna fördelningar samt genom att göra variabla korstabeller av en del. Det kvalitativa materialet behandlades genom användning av grounded theory-modellen. Fritt formulerade svar lästes igenom flera gånger och så plockade man ut de saker som upprepades mest. Efter detta klassificerades teman till egna helheter och namngavs med huvudrubriker. Dessutom användes de fritt formulerade svaren som stöd vid analysen och tolkningen av det numeriska materialet.

Bilden ovan: Jaana Haapalainen

Bilden nedan: Nina Mäntylä

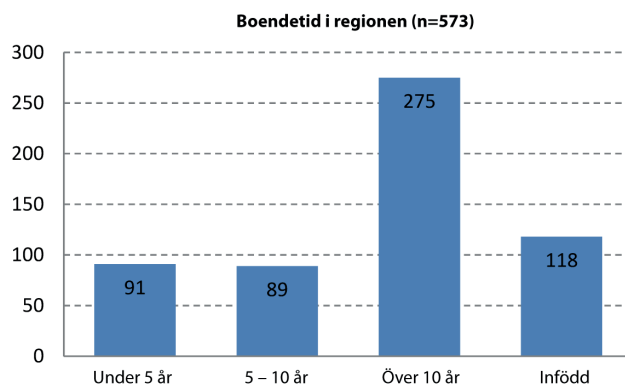
4 Resultat

4.1 Bakgrundsuppgifter

I enkäten tog man reda på några bakgrundsuppgifter gällande de som besvarade den. Frågorna är förknippade med besvararens ålder och kön, boendetid och -form samt hushållets storlek och inom vilket område man har sin arbetsplats. Könsfördelningen är ganska jämn, av de som besvarade enkäten är 56 % kvinnor och 44 % män. Då man ser till åldersfördelningen är tyngdpunkten klart på medelålders och äldre, endast 11 % av de som besvarade enkäten är under 36 år. De flesta, 68 %, är i åldern 36 – 65 år. Av de som besvarade enkäten är 20 % över 65 år.

Av de som besvarade enkäten är 46 personer (8 %) fritidsboende. Den klart mest populära boendeformen är egnahemshus. 86 % av alla som svarat bor i egnahemshus. I radhus, parhus eller våningshus bor å sin sida endast cirka 6 procent av de som svarat på enkäten.

Största delen av de som svarade på enkäten har redan bott en lång tid på sin nuvarande boningsort. Nästan hälften har bott i regionen över 10 år, och var femte av de som svarat är infödda. Över 30 % har bott i regionen mindre än 10 år (Figur 1).

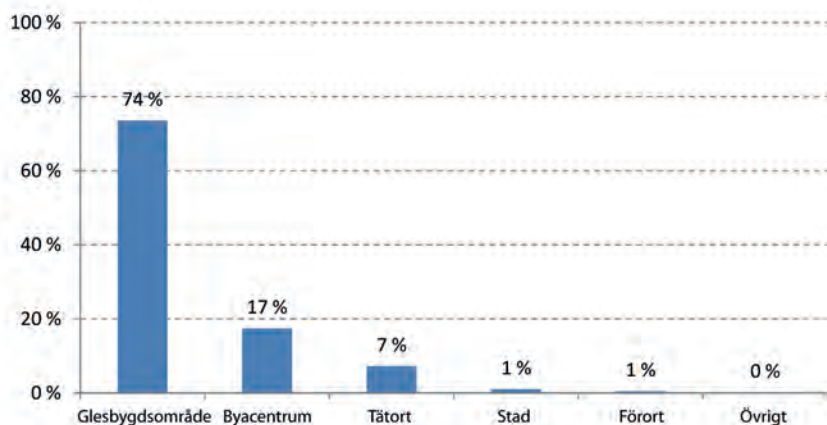

Figur 1. Boendetid på nuvarande boningsort bland de som besvarat enkäten (antal som svarat).

Då man frågade efter området där man arbetar delade sig svaren rätt så jämnt. Över en fjärdedel arbetar inom huvudstadsområdet, likaså arbetar drygt en fjärdedel hemma eller i hemmets närhet. Av de som svarade arbetar 11 % någon annanstans. 35 % av de som besvarade enkäten är inte i arbetslivet.

För att ta reda på hushållets storlek frågade man efter hur många vuxna och hur många under 18-åringar som bodde i hushållet. I de flesta hushåll (70 %) bor två vuxna personer. Antal hushåll med en vuxen är 18 % och hushåll med tre eller flera vuxna är 12 %. Under 18-åringar finns i vart tredje hushåll. Av de här finns det ett barn i en fjärdedel av hushållen, i 39 % finns det två barn, i 18 % tre barn och i resten (9 %) finns det fyra barn eller flera.

Av de som besvarade enkäten frågades också var de anser sig bo. Överlägset anser den största delen av de som svarade att de bor på ett glesbygdsområde. 17 % anser att de bor i ett byacentrum och 7 % av de som besvarat enkäten anser att de bor i tätort. Sammanlagt nio personer anser att de bor i en stad eller en förort (Figur 2).

Figur 2. De svarandes syn på var de anser sig bo (n=579).

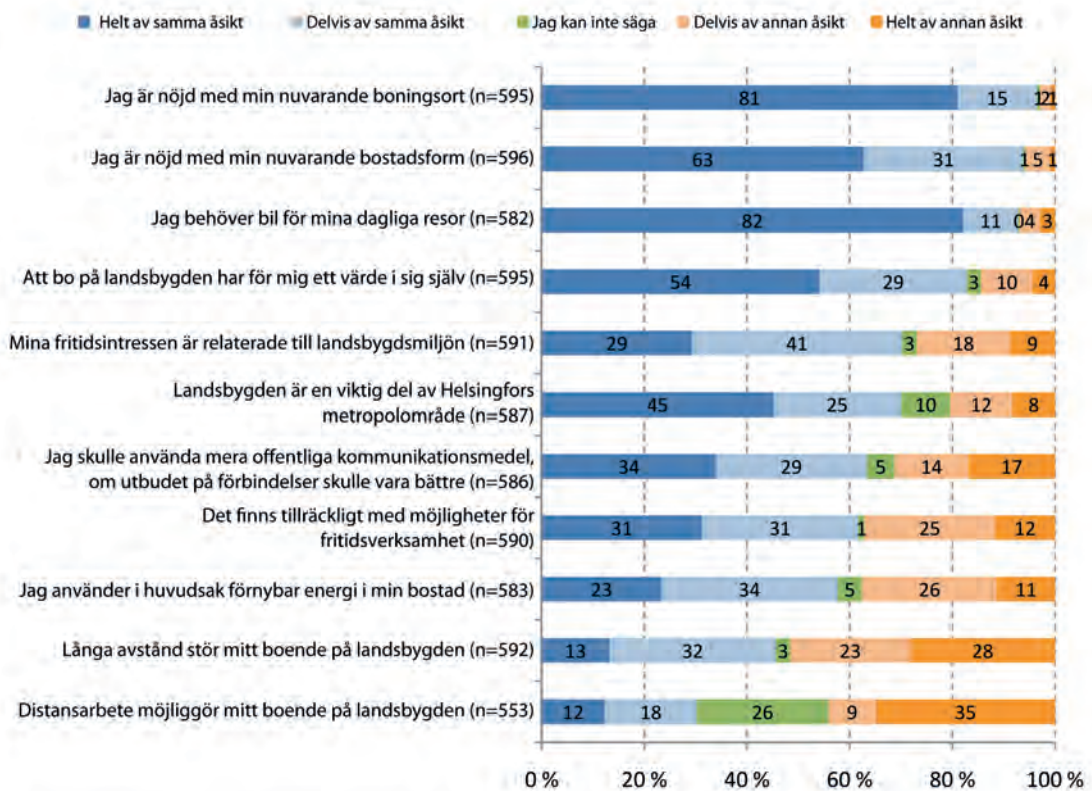
4.2 Syn på metropollandsbygden nu och önskningar inför framtiden

4.2.1 Boende och liv på metropollandsbygden

Största delen av de som besvarat enkäten är nöjda med sin egen boendeform, eftersom nästan alla av de svarat är helt eller delvis av samma åsikt som påståendet. Likaså är nästan alla av de som svarat helt eller delvis nöjda med sin nuvarande boningsort. Ju längre de som svarat bott i regionen, desto nöjdare är de med boningsorten. Av de som besvarat enkäten är 83 % helt eller delvis av samma åsikt om att boende på landsbygden har ett värde i sig själv. Tre fjärdedelar av de som svarat är av samma åsikt om att landsbygden är en viktig del av Helsingfors metropolområde. Nästan alla av de som besvarat

enkäten använder bil för sina dagliga resor. Nackdelarna med långa avstånd delar åsikterna bland de som svarat. Ungefär hälften av de som besvarat enkäten är helt eller delvis av samma åsikt om det att långa avstånd inte spelar någon roll för boendet på landsbygden. Knappt hälften (45 %) är av motsatt åsikt. Av de som besvarat enkäten skulle 63 % använda mera offentliga kommunikationsmedel om utbudet på förbindelser skulle vara bättre (Figur 3).

Nästan hälften av de som besvarat enkäten anser att distansarbete inte möjliggör boende på landsbygden. Å andra sidan kan en fjärdedel av de som svarat inte ta ställning för om distansarbete möjliggör boende på landsbygden. En orsak till detta är delvis att av de som besvarat enkäten är en tredjedel inte i arbetslivet. 62 % av de som svarat är av samma åsikt då det gäller att det finns tillräckligt med möjligheter för fritidsverksamhet. Av de som besvarat enkäten är 70 % av samma åsikt då det gäller påståendet att mina fritidsintressen är relaterade till landsbygds miljön (Figur 3).

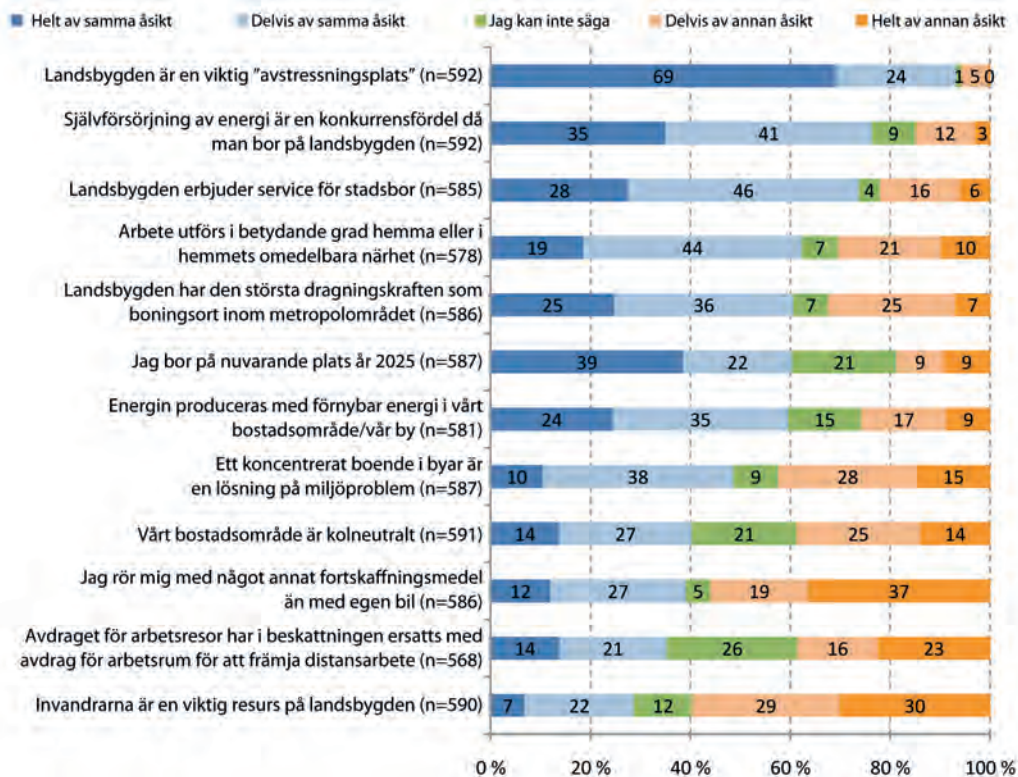

Figur 3. Invånarnas synpunkter på boende och liv på metropollandsbygden för närvarande.

Ungefär hälften (93 %) av alla som besvarat enkäten önskar att landsbygden skall fungera som en avstressande miljö. Över hälften (61 %) av de som svarat önskar att landsbygden i framtiden skall vara den boendeplats som har mest dragningskraft inom metropolområdet. Lika många vill bo på sin nuvarande plats ännu år 2025 (Figur 4).

I framtiden ser man att landsbygden producerar service för stadsborna, i och med att tre fjärdedelar av de som besvarat enkäten är av samma åsikt gällande detta påstående. Man vill jobba betydligt mera hemma eller i hemmets omedelbara närhet i framtiden. År 2025 uppskattar över hälften av de som svarat att de ännu behöver bil för sina dagliga resor, när igen 39 % hoppas att de rör sig med något annat fortskaffningsmedel än med egen bil. Att avdraget för arbetsresor i beskattningen skall ersättas med avdrag för arbetsrum för att öka på distansarbetandet är inte något som så värst många önskar, men å andra sidan finns det också de som understöder det. Av de som svarat kan 26 % inte säga sin synpunkt om påståendet (Figur 4).

Då det gäller möjligheten till att självförsörjning av energi skulle vara en konkurrensfördel då man bor på landsbygden är tre fjärdedelar av de som besvarat enkäten av samma eller delvis av samma åsikt. Då det gäller påståendet, att energin i bostadsområdet produceras med förnybara energiformer, är 59 % av de som svarat av samma åsikt. Synpunkterna på, att ett koncentrerat boende i byar är en lösning på miljöproblemen, är delade: 48 % håller med om att detta är en möjlighet och 43 % är av annan åsikt. 41 % av de som svarat önskar att bostadsområdet ska vara kolneutralt (Figur 4).

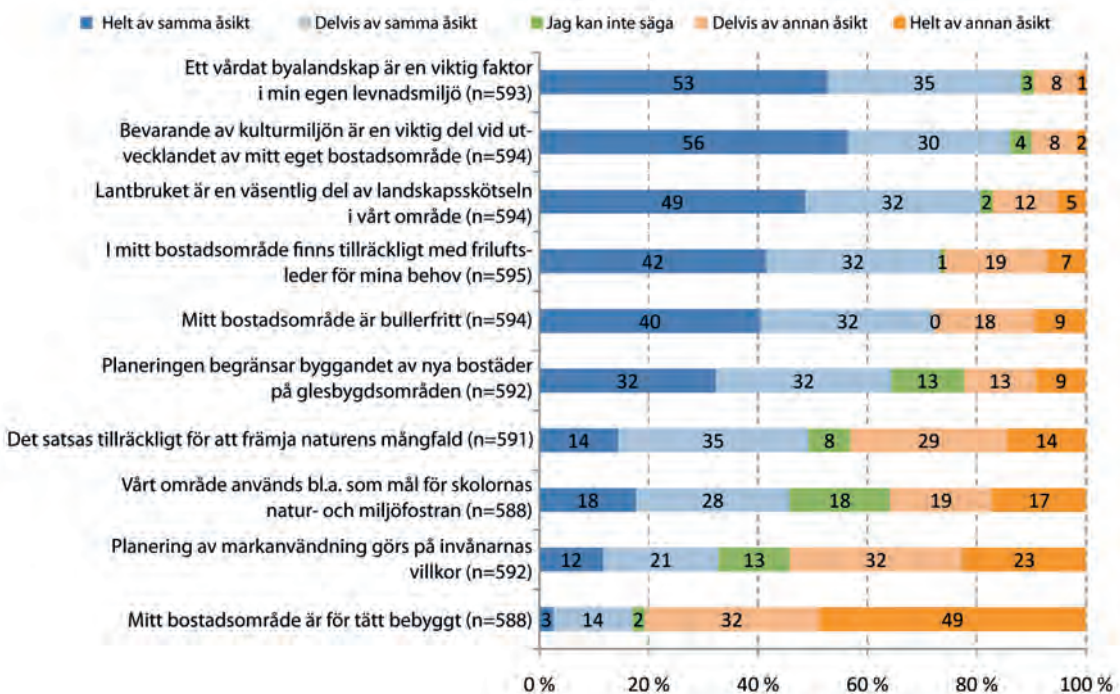

Figur 4. Invånarnas önskemål om boendet och livet på metropollandsbygden år 2025.

4.2.2 Metropollandsbygden som levnadsmiljö

Största delen (88 %) av de som besvarat enkäten anser att ett vårdat byalandskap är en viktig faktor i deras levnadsmiljö samt att bevarandet av kulturmiljön är en viktig del vid utvecklandet av bostadsområdet (86 %). Lantbruket anses vara en väsentlig del av landskapsskötseln, i och med att en stor del (81 %) är av samma åsikt då det gäller detta påstående (Figur 5). I all synnerhet de som bott på landsbygden i hela sitt liv ser lantbrukets betydelse i landskapsskötseln som viktig.

Hälften av de som svarat tycker att det satsas tillräckligt för att främja naturens mångfald. Tre fjärdedelar av de som besvarat enkäten är av samma åsikt då det gäller att det finns tillräckligt med friluftsleder och att bostadsområdet är bullerfritt. Ett flertal av de som svarat anser att planeringen begränsar byggandet av nya bostäder på glesbygdsområden, 64 % var av samma åsikt gällande detta påstående. Av de som besvarat enkäten är över hälften (55 %) av annan åsikt än det att planeringen av markanvändning görs på invånarnas villkor. Största delen (81 %) är av annan åsikt än påståendet att bostadsområdet är för tätt bebyggt (Figur 5).

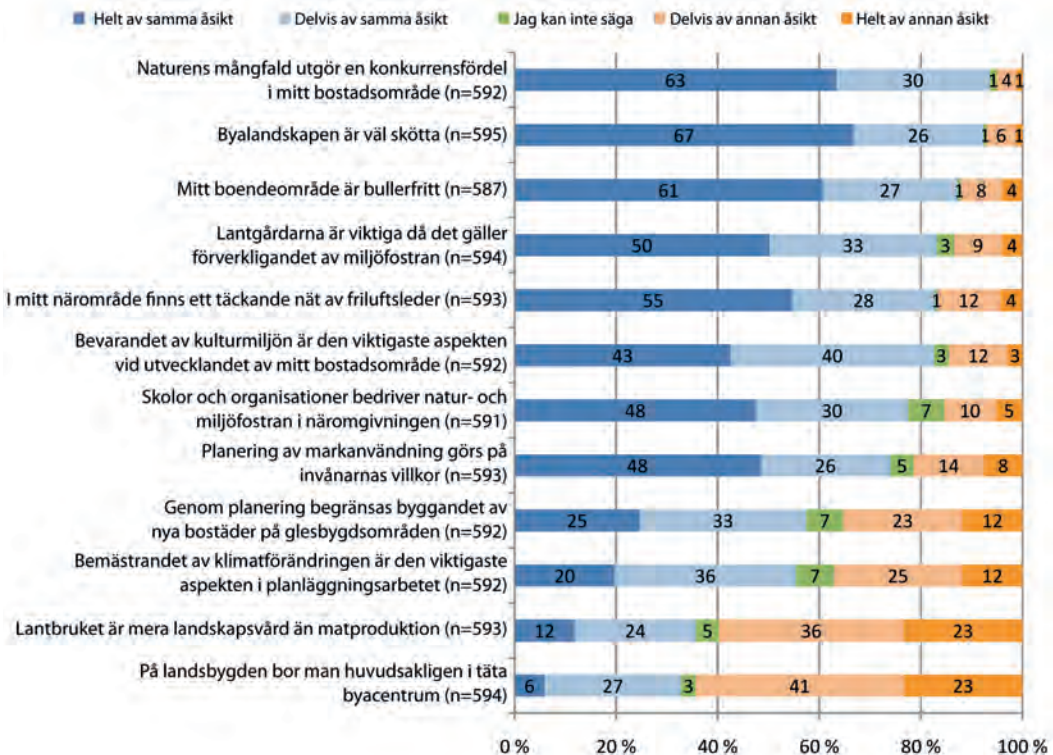

Figur 5. Invånarnas syn gällande levnadsmiljön på metropollandsbygden för närvarande.

Den största delen (93 %), av de som besvarat enkäten, önskar att naturens mångfald skall utgöra en konkurrensfördel i deras eget bostadsområde i framtiden. Likväl är endast 57 % av de som bott i regionen mindre än fem år av samma åsikt gällande detta påstående. Likaså önskar 93 % att byalandskapen

är väl skötta år 2025. Över fyra femtedelar av de som svarat är av samma åsikt då det gäller följande önskemål: boendeområdet är bullerfritt, lantgårdarna har en viktig roll då det gäller förverkligandet av miljöfostran, det finns ett täckande nät av friluftsleder i området och bevarandet av kulturmiljön är den viktigaste aspekten vid utvecklandet av bostadsområdet (Figur 6).

Att planeringen av markanvändning gör på invånarnas villkor är en önskan från många av de som besvarat enkäten, gällande detta påstående är 74 % av samma åsikt. Ungefär hälften av de som svarat är av samma åsikt då det gäller påståendet att genom planering begränsa byggandet av nya bostäder på glesbygdsområden i framtiden. En tredjedel önskar att man huvudsakligen bor i täta byacentrum på landsbygden, då å sin sida 64 % är av annan åsikt gällande detta påstående. Litet mer än hälften (56 %) av de som svarat önskar att bemästrandet av klimatförändringen skall vara den viktigaste aspekten i planläggningsarbetet (Figur 6).

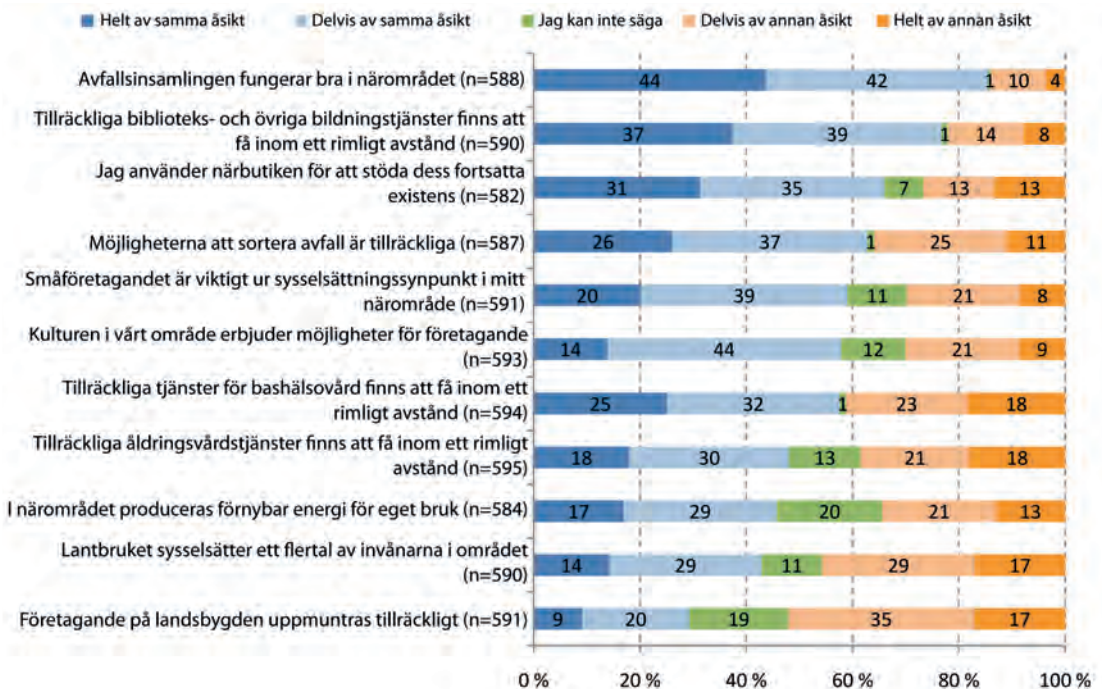
Figur 6. Invånarnas önskemål gällande levnadsmiljön på metropollandsbygden år 2025.

4.2.3 Service och företagande på metropollandsbygden

Då det gäller service så ser avfallsinsamlingen ut att fungera mycket bra, eftersom 86 % av de som besvarat enkäten är av samma åsikt gällande detta påstående. Däremot, då det gäller om möjligheterna att sortera avfall är

tillräckliga, är endast 26 % av samma åsikt och 37 % av delvis samma åsikt. Till och med 66 % använder närbutiken för att stöda dess fortsatta existens. Ungefär hälften av de som besvarat enkäten anser att tjänster för bashälsövård och åldringsvårdstjänster skall finnas att få inom ett rimligt avstånd. Därtill är tre fjärdedelar av de som svarat nöjda med biblioteks- och övriga bildningstjänster som i tillräcklig grad finns att få inom ett rimligt avstånd (Figur 7).

Av de som besvarat enkäten anser 59 % att småföretagandet är viktigt ur sysselsättningssynpunkt i deras närområde och över hälften (58 %) anser att kulturen i området erbjuder möjligheter för företagande. Åsikterna varierar beträffande närområdets möjligheter att producera förnybar energi för eget bruk, 46 % är av samma åsikt gällande detta påstående, 34 % är av annan åsikt och en femtedel kan inte säga sin åsikt om påståendet. Knappt hälften (43 %) är av samma åsikt om det att lantbruket sysselsätter ett flertal av invånarna i området. En märkbart större del (74 %) av de som bott i området mindre än fem år är av samma åsikt gällande detta påstående. Ett flertal (52 %) är av annan åsikt gällande det att företagande på landsbygden uppmuntras tillräckligt (Figur 7).

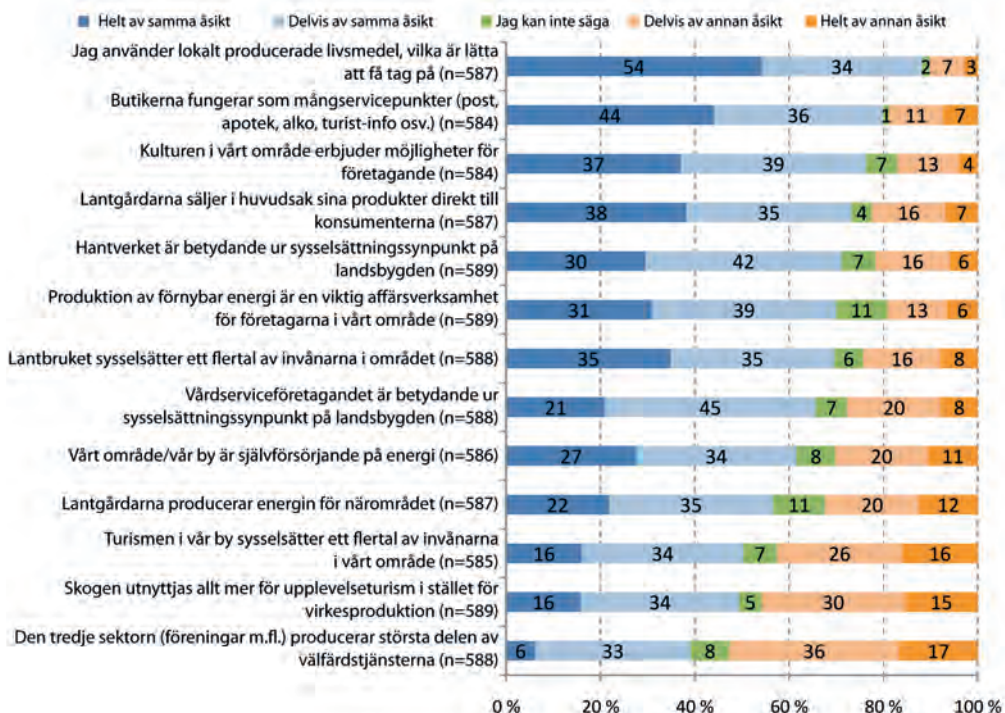

Figur 7. Invånarnas syn gällande service och företagande på metropollandsbygden för närvarande.

Den största delen (88 %) av de som besvarat enkäten vill i framtiden använda lokalt producerade livsmedel, som är lätta att få tag på. Tre fjärdedelar av de som svarat önskar att direktförsäljningen från lantgårdarna ska bli mera allmän. Man önskar att lantbruket, hantverket och kulturföretagandet skall

erbjuda sysselsättning i området, cirka två av tre som besvarat enkäten är av samma åsikt gällande dessa påståenden (Figur 8). I all synnerhet de som bott länge i området önskar att lantbruket skall erbjuda sysselsättning i framtiden, när igen ju kortare tid den som svarat bott i området, desto mer önskar de att hantverk och kulturbranscherna ska ge sysselsättning på landsbygden.

Produktion av förnybar energi ses som en viktig affärsverksamhet för företagen i området i framtiden, i och med att 70 % är av samma åsikt gällande detta påstående. Av de som svarat önskar 61 % att det egna bostadsområdet eller byn skall vara självförsörjande på energi. 55 % av de som besvarat enkäten önskar att lantgårdarna ska ha möjlighet att producera energi för närområdet. Synpunkterna varierar, då det gäller att den tredje sektorn, dvs. föreningar o.dyl., skulle producera största delen av välfärdstjänsterna i framtiden. Lite mer än hälften (53 %) är av annan åsikt gällande detta påstående och 39 % är av samma åsikt. Ju kortare tid man bott i regionen, desto mer är de som svarat av samma åsikt. Också önskemålen om att skogen ska utnyttjas allt mer för upplevelseturism i stället för virkesproduktion varierar. Då det gäller detta påstående är hälften av samma åsikt medan 45 % är av annan åsikt (Figur 8).

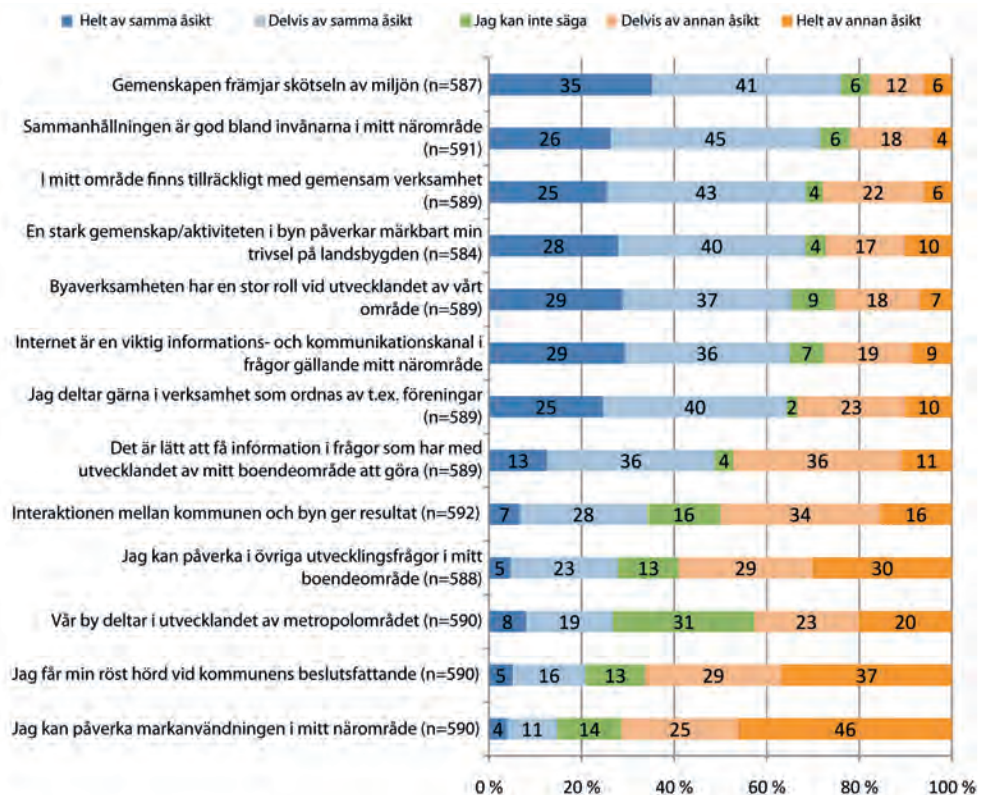
Figur 8. Invånarnas önskemål gällande service och företagande på metropollandsbygden år 2025.

4.2.4 Gemenskap och möjligheter till deltagande

Tre fjärdedelar (76 %) är av samma åsikt då det gäller påståendet att gemenskapen främjar skötseln av miljön. En ganska stor del (76 %) av de som

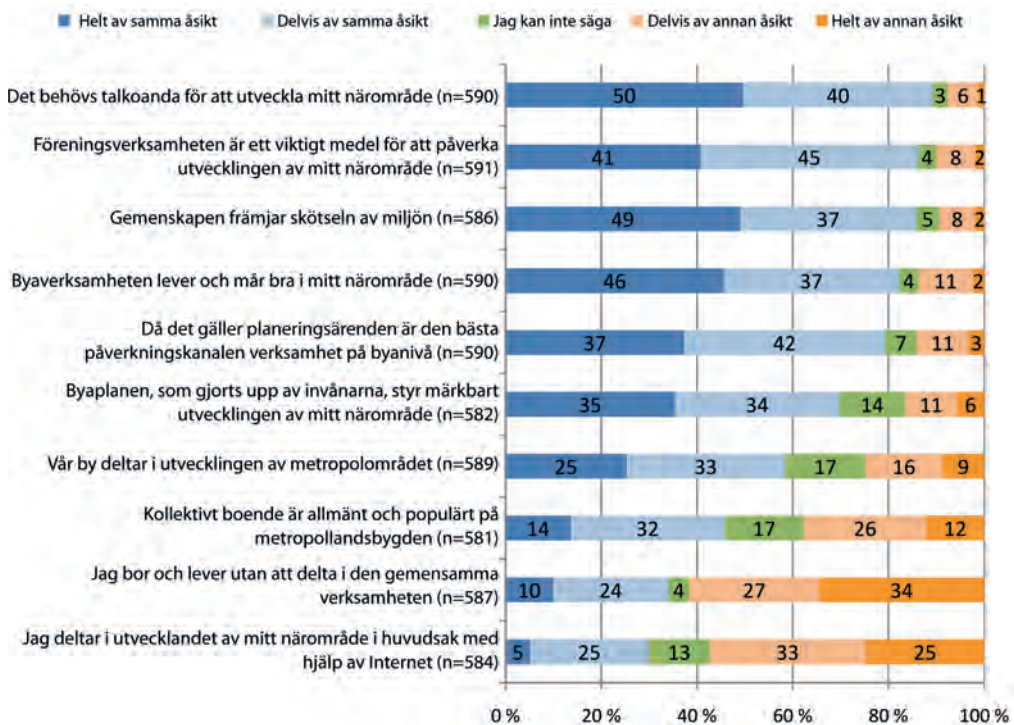
besvarat enkäten anser att sammanhållningen är god bland invånarna. En stor del (68 %) anser också att det finns tillräckligt med gemensam verksamhet. 75 % av de infödda anser att det finns tillräckligt med gemensam verksamhet, medan endast 37 % av de som bott i området mindre än fem år anser detsamma. 68 % upplever att en stark gemenskap/aktiviteten i byn är en faktor som påverkar trivseln märkbart på landsbygden. Byaverksamheten anses ha en stor roll vid utvecklandet av området, 66 % är av samma åsikt gällande detta påstående. 65 % av de som besvarat enkäten deltar gärna i verksamhet som ordnas av t.ex. föreningar (Figur 9).

Över hälften (65 %) ser Internet som en viktig informations- och kommunikationskanal i frågor gällande närområdet. 49 % upplever att det är lätt att få information i frågor som har med utvecklandet av deras boendeområde att göra, medan 47 % är av annan åsikt gällande detta påstående. Två tredjedelar (66 %) är av annan åsikt gällande påståendet att få sin röst hörd vid kommunens beslutsfattande och 59 % är av annan åsikt då det gäller påståendet att man kan påverka den allmänna utvecklingen i boendeområdet. Då det är fråga om egna möjligheter att påverka markanvändningen är 71 % av de som svarat av annan åsikt. Hälften av de som besvarat enkäten anser inte att interaktionen mellan kommunen och byn ger resultat och 16 % kan inte säga sin åsikt om saken (Figur 9).

Figur 9. Invånarnas syn gällande invånardemokrati och gemenskap och på metropolandsbygden för närvarande.

Gemenskap, talkoanda, byaverksamhet och föreningsverksamhet är saker som man önskar år 2025. Av de som besvarat enkäten är 90 % av samma åsikt då det gäller att talkoanda behövs för att utveckla närområdet och 86 % av de som svarat anser att föreningsverksamheten är ett viktigt medel för att påverka utvecklingen av närområdet. Lika många (86 %) är av samma åsikt då det gäller påståendet att gemenskapen främjar skötseln av miljön. 79 % är av samma åsikt om att verksamhet på bynivå är den bästa påverkningsskanalen då det gäller planeringsärenden. Två tredjedelar (69 %) av de som svarat hoppas att byaplanen, som gjorts upp av invånarna, styr utvecklingen i närområdet märkbart år 2025. Här finns en liten skillnad beroende på hur länge man bott i området; ju kortare tid man bott i området, desto mera hoppas man på att byaplanen ska styra utvecklingen av närområdet. 58 % önskar att byn ska delta i utvecklingen av metropolområdet. Av de som besvarat enkäten hoppas 30 % att de ska delta i utvecklandet av sitt närområde i huvudsak med hjälp av Internet, 58 % är av annan åsikt. 34 % är av samma åsikt gällande påståendet om att de år 2025 ska bo och leva utan att delta i den gemensamma verksamheten. Önskemålen om kollektivt boende varierar, 46 % är av samma åsikt som påståendet medan 38 % är av annan åsikt (Figur 10).

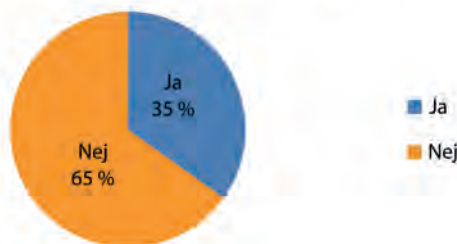

Figur 10. Invånarnas önskemål om invånardemokrati och gemenskap på metropollandsbygden år 2025.

Över en tredjedel av de som besvarat enkäten känner till att det i den egna byn finns en byaplan, som gjorts upp på basis av invånarnas åsikter medan å sin sida två tredjedelar inte vet om det finns en byaplan (Figur 11). I svaren kan det också avspeglas att man inte känner till hur byaplanen har gjorts upp, man vet alltså inte om den uttryckligen är uppgjord på basis av invånarnas åsikter.

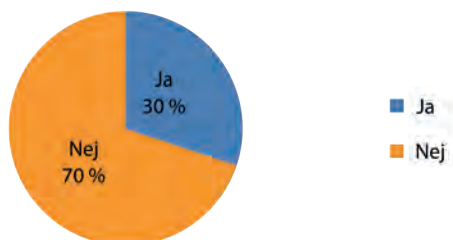
Mindre än en tredjedel av de som besvarat enkäten har bekantat sig med byaplanen i det egna området och 70 % har å sin sida inte bekantat sig med byaplanen (Figur 12). På resultatet inverkar om det överhuvudtaget finns en byaplan i byn. Allt som allt berättar resultatet att man inte överlag känner till byaplanerna och att man inte heller har bekantat sig med dem. Å andra sidan känner en tredjedel till att byaplanen finns och har också bekantat sig med den, vilket som helhet är en betydande del av invånarna.

Jag vet om det i min by finns en byaplan som gjorts upp på basis av invånarnas åsikter

Figur 11. Vetskap om det finns en byaplan som gjorts upp på basis av invånarnas åsikter.

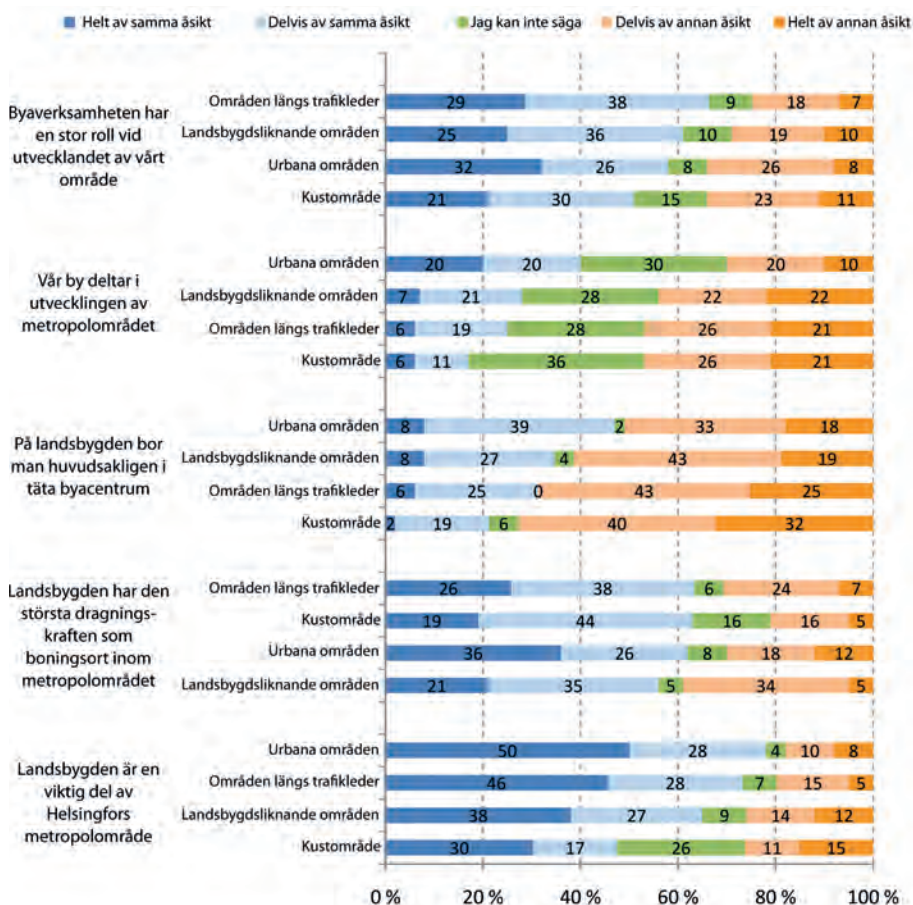
Jag har bekantat mig med byaplanen för mitt område

Figur 12. Svaren då det gäller om den som svarat bekantat sig med byaplanen för sitt eget område.

4.2.5 Områdesvisa synsätt

I undersökningen gjordes jämförelser områdesvis, i enlighet med den indelning i fyra områden som använts, gällande en del av de påståenden som allmänt berörde metropollandsbygden. Landsbygden ses som en viktig del av Helsingfors metropolområde i all synnerhet i urbana kommuner och längs trafiklederna, när däremot en femtedel av de som finns i kustområdet inte tar ställning till påståendet. Då det gäller påståendet om att landsbygden har den största dragningskraften som boningsort inom metropolområdet i framtiden är ungefär hälften av samma åsikt inom alla de olika områdena. Då det gäller påståendet om att man på landsbygden huvudsakligen bor i täta byacentrum är en betydligt större del av de som bor i urbana kommuner av samma åsikt, medan bara var femte av de som bor i kustområdet är av samma åsikt. Då det gäller påståendet om att byn i framtiden deltar i utvecklingen av metropolområdet kan en stor del av de som besvarat enkäten inte säga sin åsikt om. Av de som bor i kustområdet är det ganska få som är av samma åsikt om att byn i framtiden deltar i utvecklingen av metropolområdet, medan man i urbana kommuner är mer av samma åsikt som detta påstående. Byaverksamhetens roll i utvecklingen av området anses i någon mån mera betydelsefull av de invånare som bor längs trafikleder samt i landsbygdsliknande kommuner (Figur 13).

Figur 13. Områdesvisa synsätt gällande landsbygdens roll i metropolområdet.

4.2.6 Centrala utvecklingsönskemål

Bland de mest önskade sakerna på metropollandsbygden, som kommer fram i de fritt formulerade svaren, är ärenden i anslutning till boende och livskvalitet samt uppskattning. Ett annat ämnesområde som starkt förs fram är regional service. I sina fritt formulerade svar förde en del i stället för egentliga önskningar fram mera omfattande ståndpunkter för framtiden.

Största delen av de som besvarat enkäten önskar att boendet på landsbygden fortfarande skall innefatta rymlighet, lugn och ro samt vara landsbygdsliknande år 2025. Den nuvarande landsbygden anses vara en vacker, trygg och bra plats att bo på. Önskemålet är, att framtiden inte skall medföra så stora förändringar på metropollandsbygdsområdet. Invånarna hoppas, att barnfamiljer också i framtiden skulle våga bosätta sig på landsbygden, att områdena skulle bevaras välskötta och livskraftiga. Man drömmer om att hitta arbetsplatser i närheten. Man önskar att man skall kunna bevara glesbebyggelsen och att tomterna skall vara stora. Tätt bebyggda byacentrum delar åsikterna. En del anser att det passar med en tätare bebyggelse t.ex. kring skolan, medan andra är emot byacentrum.

”En lugn, trivsamt plats där man kan bo, leva och idka företagsverksamhet.”

”Inte förstöra landsbygdens byahelheter genom att förverkliga dålig planering eller med för små tomter.”

”Bosättningen bör koncentreras till vissa områden. Bosättningen får inte spridas ut till varje udde och sänka.”

En central önskan för framtiden är en utvidgning av serviceutbudet. De mest viktiga önskemålen är förbättringar i kollektivtrafiken, hälsovårdstjänster samt utbudet av närskolor och närbutiker. Kollektivtrafiken nämns mest som ett utvecklingsönskemål. Kollektivtrafik anses vara absolut viktig på landsbygdsområdet. En fungerande kollektivtrafik anses möjliggöra bl.a. att äldre kan bo hemma. Gatubelysning är en annan sak som delar åsikterna; många önskar upplysta leder, men andra å sin sida motsätter sig dem. En ökning av lättrafiklederna är ett allmänt önskemål. Ett av de viktigaste önskemålen är vård-, hälso- och butikstjänster för äldre. Möjligheter till fritidsverksamhet i närområdet anses vara viktigt.

”Kollektivtrafik och en utveckling av distansarbetets andel, så att arbetets ekologi blir bättre än nu.”

De flesta av de som svarat önskar, att bedrivandet av lantbruk skall bibehållas som en möjlig näring. Även i övrigt önskar man att det finns möjligheter för företagsamhet i närområdet så att människorna skulle kunna arbeta nära hemmet. Centrala saker som kommer fram är produktion av närmat samt produktion av förnybar energi.

”Man producerar mat åt sig själv och närområdet, både odling och uppfödning, samt mat som man får från naturen (svamp, bär, vilt, fisk).”

"Landsbygden producerar förnybar energi, närmat och service för metropolområdet."

"Energiproduktionen grundar sig på förnybara energikällor."

Man önskar att den framtida metropollandsbygden skall innefatta gemenskap, ha samarbetsförmåga och vara aktiv. Man önskar att det i byarna skall finnas en aktiv byaförening, i vars verksamhet både nya och gamla invånare, oberoende av ålder, deltar. Också en fungerande grannhjälp och talko-verksamhet är viktiga saker för de som besvarat enkäten. Samtidigt är man också bekymrad över att gemenskapen och grannhjälpen skall upphöra, vilket skulle uppfattas som en icke önskvärd utvecklingstrend. Ett flertal föreslår en aktiv samarbetsverksamhet mellan byarna samt en tätare dialog mellan byn och kommunen.

"Livskraftiga byar bildar ett nätverk, där det finns goda trafikförbindelser, service (även kommersiell) samt en självförsörjning på arbetsplatser."

"Regionens trumf skulle vara särpräglade byar och en aktiv gemenskap."

"Aktiva byar, som har ett tättbebyggt byacentrum, egen energiförsörjning, tillräcklig service genom hela livet och där man skulle ta invånarnas åsikter i beaktande då man förverkligar saker."

Natur och miljö är viktiga ämnen för de som svarat. Man önskar att närmiljön skall bevaras ren och trygg för rekreatjonsbruk. Man önskar också att naturen skall erbjuda möjligheter till företagsamhet; man önskar att det ska bli mera allmänt med gårdar som odlar närmat och med eko-odlingar. En del av de som besvarat enkäten drömmer om elbilar, självförsörjande förnybar energiproduktion och en livsstil som respekterar naturvärden. För en del framstår metropollandsbygden framför allt som en plats som möjliggör ekologiskt boende och liv. Man önskar att det ska finnas grönområden som går igenom metropollandsbygden och stora delar av området skulle lämnas i naturligt tillstånd. Återvinningen skulle organiseras väl och vara möjlig inom det egna närområdet. Dessutom önskar man att gårdarna i närområdet skulle ha möjlighet att sälja sina produkter och helst ekologiska produkter. Vattendragens renhet är också en viktig sak.

"En ren natur, rena vatten också grundvattnet."

"Ekologiska förbindelser, bevarade grönområden, de få nuvarande skogarna som är i naturligt tillstånd samt kärr skyddade för rekreatjonsbruk och t.ex. bärplockning."

"Livskraftig, ekologisk och fullvärdig boendemiljö."

Flera av de som besvarade enkäten kommenterade begreppet metropol. För en del av de som svarade var begreppet metropollandsbygd okänt. Man konstaterade också att det i Finland inte finns någon metropol och då heller ingen metropollandsbygd. En del godkänner å sin sida att det finns en metropol, men vill inte att den utvidgas utanför Ring III:an. Man är rädd för att en utvidgning av metropolområdet skall försämra livskvaliteten på landsbygden, i och med att man är rädd för att det medför alltför tätt bebyggda bostadsområden. Man är också rädd för att servicen allt mer skall koncentreras till centrumtätorterna och en del är av den åsikten att metropollandsbygden hotas av att förändras till en sovstad.

"Ordet "metropolområde" är en aning fränstötande – en by borde vara något annat än huvudstadsregionens randområde."

"Jag skulle vilja hålla landsbygden som landsbygd. Inte tätt bebyggt."

"Fortsättningsvis landsbygd och metropolen har inte vuxit och ätit landsbygden genom att göra den till tätort."

"Låt metropolreservatet hållas innanför Ring trean".

"Någon slags aning beträffande metropolen."

Bild: Anne Liimatainen

Bild: Jaana Haapalainen

5 SWOT-analys

I frågeformuläret fanns det också en s.k. SWOT-analys, där de som svarade ombads nämna de styrkor (S = strengths) och svagheter (W = weaknesses) som är mest centrala i deras boendeområde och mera utvidgat i deras levnadsmiljö för närvarande samt de möjligheter (O = opportunities) och hot (T = threats) som finns i deras verksamhetsmiljö i framtiden. En sammanställning av resultatet finns i tabell 1.

Tabell 1. Invånarnas åsikt om styrkor, svagheter, möjligheter och hot i deras levnadsmiljö.

Styrkor Vackert landskap och ren natur Kulturmiljön Goda möjligheter att motionera och sporta i naturen Gemenskap Fungerande närservice (butik, skola, daghem; på vissa områden) Lugn, trygghet och tystnad Glest bebyggt Aktiv föreningsverksamhet Fungerande förbindelser och bra läge i förhållande till städerna i närheten och service	Svagheter Otillräcklig service Beroende av bil och knappt med kollektivtrafik Icke fungerande dialog mellan kommunen och byn Svag och icke fungerande gemenskap och i en del byar knappt med byaverksamhet Brist på lätttrafikleder Långsam planering och små påverkningsmöjligheter Buller och andra miljöolägenheter på vissa områden
Möjligheter Att dra nytta av naturen inom turismen Produktion av närmät och produktion av förnybar energi Läget i närheten av huvudstaden Nya invånare och med dem en ökning av servicen Tilläggsbyggande i takt med planeringen Ökande av växelverkan mellan byaverksamhet och invånare	Hot Palvelujen heikkeneminen Försvagning av servicen För tätt byggande Miljöförstöring Byggande av flygfält och tågbanor Ökande av marktäkt För mycket styrning i planeringen Försvagning av kollektivtrafiken Kommunsammanslagningar

Som en **styrka** för metropollandsbygden är naturens och den bebyggda miljöns betydelse större både estetiskt och som en möjlighet för fritidsverksamhet. Den bebyggda kulturmiljön och speciellt den rena naturen nämns flera gånger som en plats i närheten, som förutom ett vackert landskap erbjuder möjligheter till bärplockning, jakt, fiske och friluftsliv.

"Områdets natur, utrymme för boende, direkt kontakt till naturen, möjlighet att ta till vara naturresurser (bär, svamp, träenergi)."

"Vackert, ståtligt gammalt landskap i närheten av huvudstadsregionen."

levnadsmiljö. Som en speciellt stor styrka ser man det att man har gott om rum för att bo och leva, man har nära till naturen, en egen gård och ett privatliv. Man förhåller sig positivt till de övriga invånarna i närområdet, förutsatt att man har ett tillräckligt avstånd till dem och att de inte är för många. Å andra sidan är det egna områdets resurser gemenskap, goda grannförhållanden och sammanhållning samt gemensam verksamhet bland annat med olika föreningar, speciellt byaföreningar.

"En lugn boendemiljö, där människorna har gott om rum och å andra sidan grannar i närheten."

"Speciellt ivrig byagemenskap, samarbete mellan flera föreningar..."

"Byn tillräckligt liten, så att man kan känna den största delen av invånarna."

"Nära till naturen, egen fred och en boendeform där man är oberoende av andra."

och till övriga städer i närheten med deras service som en styrka för sitt område. Förbindelserna är en styrka speciellt för de som har en egen bil till förfogande. På de områden, där det finns grundservice såsom butik, skola eller daghem, upplevs i fråga varande service som en styrka.

"Kort resa till huvudstadsregionen och ändå riktigt lantliga förhållanden."

"Tillräcklig service på måttligt avstånd."

"Landsbygdsaktigt nära boendecentra."

"Tillräckligt långt från tätort, men ändå nära staden."

Som metropollandsbygdens **svaghet** framhålls otillräcklig eller till och med obefintlig service. De ständiga nedskärningarna av grund- och närservice upplevs problematiskt på många områden. I all synnerhet indragning av närbutiken eller stängning eller indragningshot av byskolan sänker trivseln med

att bo och leva i området. På vissa områden upplever man att det speciellt är brist på fritidssysselsättning för ungdomar. Också det låga antalet arbetsplatser och det snäva utbudet upplevs som en svaghet. Samhällena är små på landsbygden, vilket försvårar ordnandet av kollektivtrafik på glesbygdsområden. Rent allmänt anser man att de kollektiva trafikförbindelserna är svaga. Därtill drabbas de av indragningar fortsättningsvis och detta upplevs som en svaghet i området. Platsen där man arbetar, får service och bedriver fritidsverksamhet är belägen så att möjligheterna att använda kollektivtrafik begränsas. Användning av egen bil ses som en nödvändighet för att man ledigt ska kunna förflytta sig och på grund av de långa avstånden. En del anser att förbindelserna över huvud taget är en av områdets svagheter.

"Det finns ingen butik nära byn och inte heller någon annan service."

"Allt sämre kollektivtrafik, beroende av privatbilism, servicen försvinner."

På en del platser upplever man som en svaghet att planeringen är bristfälligt koordinerad och långsam. Det finns det regionala skillnader i fråga om hur mycket det byggs. En del upplever att området planeras för för mycket byggnad och andra å sin sida anser att det planeras för lite. En del önskar tätbebyggda bysamhällen, när andra å sin sida upplever det som en svaghet att man inte styr nybyggnad till glesbygdsområden. Som en svaghet i levnadsmiljön upplever man också buller, som hör ihop med bland annat genomfartstrafik, gruståkt, bergssprängning, flygfält, motorfordon (mopeder). Därtill störs man av ovårdade landskap och fastigheter. En del anser att trafiksäkerheten är svag, vilket beror på brist på lättrafikleder och tunnlar samt på överhastighet.

"Brist på utveckling av planeringen."

"Planeringen hotar lugnet i bysamhället."

"Planeringen tar inte i beaktande de behov vi har i vårt samhälle."

Gemenskap samt utvecklande och bedrivande av byverksamhet upplevs på vissa områden som utmanande. Ett hinder för att nya invånare skall förbinda sig till bysamhället kan vara sammanslutningens självupptagenhet och en känsla av utanförskap. Också byarnas utspridda läge kan vara ett hinder för att förstärka sammanhållningen.

"Byverksamhet finns inte på riktigt någon annanstans än i de minsta byarna."

"Små byars osammanhängande splittrade samhälle."

"Den gemensamma verksamheten bland människorna i vårt område har inte börjat utvecklas särskilt livligt."

Företagsamheten anses vara den viktigaste **möjligheten** på metropollandsbygden. Som speciellt viktigt ser man företagsamhet inom turismen, där betonas man specialisering på naturturism, miljöturism, livsstilsturism, rekreationstjänster och gårdsturism. För att befrämja branschen anses det viktigt att restaurera och sköta olika naturmiljöer (skogar, vattendrag och kärr) samt landskapet och kulturmiljöerna. Turismen ses också som en möjlighet för att utveckla servicebranschen. Den växande efterfrågan på närmat samt de nya servicestrukturer som föds för lantbruken ses som en möjlighet för lantbruksföretagsamheten. Möjligheter för småskalig företagsamhet ses också inom restaurangbranschen, vårdservicebranschen, hantverksindustrin samt kulturbranschen. Växelverkan med huvudstadsregionen och dess närhet ses främst som en fördel för alla företagsformer.

”Det skulle finnas mycket närmatskonsumenter nära, detsamma gäller turister (skulle kunna inverka på regionens näringar).”

”Utvidgning av företagsamhet, dra nytta av miljön på ett mångsidigt sätt.”

”Utveckling av regionen för turism (fors, naturstig, ekogårdar, husdjursgårdar osv.).”

Nya människor som flyttar till regionen ses som möjligheter för metropollandsbygden. Nya invånare kopplas ihop kulturellt och ekonomiskt med den stigande livskraften i områdena samt med en förbättring av den kommunala servicen. Snabba dataförbindelser förbättrar möjligheterna till distansarbete och därmed en flyttning till landet. Förutsättningarna för att bo på landsbygden skulle också förbättras genom en utveckling av kollektivtrafiken. Överhuvudtaget upplever man läget i huvudstadsregionens närhet också som en möjlighet för landsbygden, det betyder bland annat arbetsplatser i landsbygdens närhet, i huvudsak goda förbindelser samt kunder och konsumenter.

”En ökning av invånarantalet möjliggör en utveckling av närservice.”

”Utbud av service och arbete på nära avstånd, närheten till huvudstaden.”

”Närheten till metropolen ger möjligheter för företagande.”

Planering av nya bostadsområden och beaktande av landskapet upplevs också som möjligheter i området. Samarbete mellan olika kommuner ses också som en möjlighet. Önskemål som framförs är förbättring av de kommunala tjänsterna (hälsovård, transporter, bildning), som om det förverkligades skulle kunna vara en möjlighet för metropollandsbygden. Också en ökning av olika former för förnybar energi upplevs som en möjlighet då det gäller en självförsörjande energiproduktion.

"Nya invånare, nya företagare, stadens åtgärder och satsningar. Kanhända byplaneringsmodellen som utgår från invånarnas behov."

"Tilläggsplanering skulle hämta t.ex. företagsamhet och service."

"Genom planeringen gränser för "tillväxten"."

Gemenskap, kulturvärden och respekterande av naturen är också centrala möjligheter. Byaverksamheten ses som en möjlighet för att utveckla områdena på ett sätt som utgår från invånarnas behov. För att förbättra möjligheterna för byaverksamheten efterlyses samarbete mellan byarna och en dialog med kommunen.

"En ökning av samarbete mellan byar och deras verksamhet samt gemenskapen."

"Ett nytt lyft för byagemenskapen."

En försvagning av servicen ses som det största **hotet** för metropollandsbygden. Speciellt indragning av byskolor och förflyttning av skoltjänsterna långt bort oroar många. Man är rädd för att byarna avfolkas i takt med att servicen försvagas. Man är också rädd för att kollektivtrafiktjänsterna skall försvagas ytterligare. Som orsak till nedskärningar av servicen ser man kommunernas sparåtgärder och effektivisering av tjänster samt kommunsammanslagningar. Man är också rädd för att arbetsplatserna ännu mer än förut skall förflyttas till städernas centrum. Å andra sidan önskar man inte att det i området skall etableras företagsverksamhet som har negativa effekter på miljön, såsom till exempel grustag och bergssprängning.

"Att byar avfolkas (på grund av en högre makt), och att det bildas s.k. sovstäder. Människor förs dagligen till jobb och dagis/skolor långt borta från sin närmiljö/by. Man förs sen tiotals kilometer ifrån för att sova – till skogen!"

"Service och arbetsplatser koncentreras till städernas centrum."

"Efter att skolan dragits in är följande att gemenskapen tar slut."

Det andra mest betydande hotet anses vara ett alltför tätt byggande. Man är rädd för att en allt för tät bebyggelse förstör landskapet och ändrar byn till en tätort. Många har flyttat till landsbygden just på grund av lugnet och är rädd för att en tät bebyggelse skall störa den egna trivselen. Annars anser man att planeringen idag är långsam, för styrande och till skada för boendet på landet och för landsbygdens näringar. Man är rädd för att städernas påverkningsmakt skall öka och att beslutsfattandet skall försvinna långt bort från landsbygden. Man är också rädd för att nybyggande försvagar gemenskapen i områdena då inflyttningen är kraftig.

"För mycket bosättning så att byn inte längre skulle vara en by utan en tätort."

"Långsam planering och fel styrningseffekt, bromsande av byggande."

Miljöförstöring och nedsmutsning av naturen bekymrar ett flertal av landsbygdsinvånarna. Speciellt har man lyft fram ökandet av marktäckter samt de miljöproblem som trafiken och industrin för med sig. Man är också bekymrad över vattendragens skick och livskraften i skogsnaturen. En del oroas av nya flygfält och tågbanor och de olägenheter dessa för med sig, såsom buller.

"Industrin vältrar sig mot egnahemshusområdet, utvidgas, tar makten. Det skrämmer. Det känns som om man skulle uppskatta industrin mera än ett lugnt egnahemshusområde."

"Etablering av en nedsmutsande industri i området, flyttning av flygfältet till området."

Bild: Jaana Haapalainen

6 Jämförelser och utvecklingsönskemål

I den här undersökningen kom det fram liknande drag om vilka faktorer som inverkar på en god levnadsmiljö och boendetrivsel som i de flesta andra undersökningar. Till exempel enligt Aho & Ilola (2004, 129–137), är det som man i olika undersökningar upplever som den viktigaste styrkan på landsbygden naturen, lugnet och privatlivet. Viktiga då man bor på landet är också övriga landsbygdsinvånare, möjligheten att motionera och sporta i naturen samt gott om utrymme och stora tomter. Som dåliga sidor på landsbygden upplever man å sin sida långa avstånd till fritidsverksamhet och service samt svårigheter att färdas. Trivseln minskas också av problem som hör ihop med den sociala miljön, såsom erfarenhet av andra människors nyfikenhet, trångsynthet eller svårigheter att bli bekant med andra människor. (Aho & Ilola 2004, 137–145). Det väsentliga som steg fram i den här undersökningen var den knappa servicen på en del områden samt rädslan för att den ytterligare skulle minska. Däremot betonades inte på samma sätt svårigheterna att färdas, fastän beroendet av bil och de knappa kollektivtrafikförbindelserna sågs som en svaghet. Den sociala miljön upplevs i den här undersökningen nästan enbart positiv och en bra gemenskap som en styrka i levnadsmiljön.

Våren 2011 publicerade Sitra barometern ”Landmärken”, som beskriver finländarnas förhållande till landsbygden. Barometern beskriver de betydelser som invånare, både på landsbygden och i städerna, ger landsbygden samt framtidsbilder om landsbygden. De mest centrala betydelserna som ges landsbygden är utrymme och lugn, ren och ansvarsfullt producerad mat, landsbygden som en laddnings- och rekreationsplats samt kulturarvet. I framtiden, om tio år, ser i all synnerhet de unga att landsbygdens roll betonas mera då det gäller att erbjuda rekreation, stressfrihet och lugn. (Hellström 2011.) Också i den här undersökningen betonas utrymmet på landsbygden, lugnet samt landsbygden som en plats för motions- och rekreationsmöjligheter i anslutning till närmat och natur. I barometern ”Landmärken” kommer också bland annat fram finländarnas önskan om att tillgången på närmat och ekomat skall förbättras samt landsbygdens växande roll som en plats att möta naturen liksom en plats för mångsidig företagsverksamhet. (Hellström 2011). Dessa önskemål är desamma som i den här undersökningen, där de som bor på metropolandsbygden ser att landsbygden bjuder på naturupplevelser och stora möjligheter för produktion av närmat. Därtill ser man att landsbygden framför allt

är en plats som ger möjligheter för turistnäringen inom natur och annat kulturarv samt allt mera även en plats för andra företagsformer.

Enligt undersökningsresultatet önskar invånarna på metropollandsbygden speciellt följande saker:

- Metropollandsbygden borde marknadsföras som en potentiell boendep plats för nya invånare, varvid man skulle förstärka möjligheterna för ny service samt för bevarandet av den befintliga servicen
- Metropollandsbygdens lugn och utrymme borde bevaras som en främjande faktor för boende- och levnadstrivsel
- Byggande och ny bosättning borde i huvudsak riktas mot byacentrum och i närheten av tätorter. Också boende på glesbygdsområden och i någon mån även byggande av ny bosättning borde tillåtas
- Landsbygdslandskap, kulturobjekt samt naturen borde bevaras och skyddas som rekreationsplatser och deras utnyttjande, bland annat inom turismen, bör befrämjas
- Företagsamhet på landsbygden bör befrämjas, i all synnerhet turism, närmat och förnybar energi är branscher som i framtiden har allt mera möjligheter att sysselsätta lokalbefolkningen. Även möjligheterna att bedriva lantbruk bör bevaras.
- Utbudet på kollektivtrafik borde förbättras; tillräckligt med turer och rutter
- Markttäkter, nya väg- och banlinjer och annan störande verksamhet borde i mån av möjlighet placeras tillräckligt långt bort från bosättningen
- Byaverksamhet och talkoanda borde utvecklas och möjligheter skapas för människor i olika åldrar samt även för de som nyligen flyttat till området att delta i den gemensamma verksamheten. På detta sätt befrämjar man att det föds en känsla av gemenskap och byggandet av en lokal identitet.

Allt som allt önskar invånarna på metropollandsbygden, att metropolpolitiken skulle förverkligas så att landsbygden tas i beaktande som en central del av hela områdets utveckling. Därtill önskar man att landsbygden och staden inte skall ses som varandras motsatser utan som områden som kompletterar varandra. Även invånarnas röst borde höras då man bestämmer om utvecklingsåtgärder och utformar vidare riktlinjer. En central sak då man utvecklar såväl landsbygden i Nyland, byarna eller hela metropolområdet är att granska områdena som en helhet med sin mosaik av olika typer av miljöer och sammanslutningar, där såväl stadsbornas som landsbygdsbefolkningens åsikter

som också ärenden i anslutning till natur och företagsverksamhet tas balanserat i beaktande.

"Bra att man fäster uppmärksamhet vid den här saken - landsbygden på metropolområdet borde få vara landsbygd också i framtiden."

"Bra sak att man tar i beaktande den gemensamma utvecklingen på landsbygden och i huvudstadsregionen nu och i framtiden."

"Utvecklandet av landsbygden i metropolområdet är inte en skild sak vid utvecklandet av hela metropolområdet."

"Man bör se staden och landsbygden som kompletterande varandra och inte ställda mot varandra."

"Genom att lyssna på invånarna når man det bästa slutresultatet. Tillsammans är vi mera!"

"Bevara landsbygden levande, den är i alla fall metropolområdets lungor!!"

Bild: Jaana Haapalainen

7 Källor

- Aho, Seppo - Ilola Heli 2004 Maaseutu suomalaisten asenteissa, toiveissa ja kokemuksissa. Lapin yliopiston kauppätieteiden ja matkailun tiedekunnan julkaisuja B. Tutkimusraportteja ja selvityksiä. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.
- Hellström, Eeva 2011 Maamerkit-barometri 2011. Tulokset: Maaseudun merkitykset ja tulevaisuuskuvat. 7.3.2011, Sitra. URL: http://www.sitra.fi/NR/rdonlyres/289F22A3-DCEC-41C4-ABAA-oBEBc9E73E5B/o/Barometri_verkkoon.pdf
- Jo kolmannes maataloista monialaisia 2011 Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y. Tieto haettu 7.3.2011. URL: http://www.mtk.fi/maaseutu/maaseutuyrittajyyss/tietopaketti/fi_FI/maaseutuyrittajyyss/
- Laakso, Seppo 2010 Metropolimaakunnan toimintaympäristö ja muutosilmiöt. Lähtökohtia ja kehittämishaasteita maakuntaohjelman laadinnalle. Uudenmaanliitto ja Itä-Uudenmaan liitto. Uudenmaan liiton julkaisu E 110-2010. Tieto haettu 4.3.2011. URL: http://www.uudenmaanliitto.fi/files/2752/Metropolimaakunnan_toimintaymparisto_ja_muutosilmiot.pdf
- Lith, Pekka 2007 Maaseudulla yritystoimintaa koneurakoinnista energiantuotantoon. Sivut päivitetty 30.8.2007. Tieto haettu 7.3.2011. URL: http://www.stat.fi/artikkelit/2007/art_2007-08-31_001.html?s=0
- Länsi-Uudenmaan kylätoimintaohjelma 2005 Länsi-Uudenmaan kylät – Västnylands byar. Tieto haettu 30.3.2011. URL: <http://www.vnb.fi/ohjelma.htm>
- Maaseudun alueelliset kehittämistoimenpiteet Uudenmaan TE-keskuksen alueella ohjelmakaudella 2007–2013 2006 Uudenmaan TE-keskus. URL: http://www.uusimaaseutu.fi/ep/tiedostot/Uudenmaan_maaseutuohjelma.pdf
- Malinen, Pentti – Kytölä Liisa – Keränen Heikki – Keränen Reijo 2006 Suomen maaseututyyppit. Suomen maa- ja metsätalousministeriö 7/2006. URL: http://www.mmm.fi/attachments/mmm/julkaisut/julkaisusarja/5kYqNENOF/MMMjulkaisu2006_7.pdf
- Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2007–2013 2011 Maa- ja metsätalousministeriö. Hyväksytty 10.8.2007, päivitetty 28.4.2011. URL: http://www.maaseutu.fi/attachments/5yNWemGTB/Manner-Suomen_maaseudun_kehittamisohjelma_280411_FI.pdf

- Metropolialueelle kestävä aluerakenne 2008 METKA-hanke 2007–2008, Uudenmaan liitto. URL: http://www.uudenmaanliitto.fi/files/2239/Metka_suomi.pdf
- Rakennusperintö.fi 2011 Uusimaa. Ympäristöministeriön ja Museoviraston rakennusperintöä käsittelevät sivustot. Tieto haettu 30.3.2011. URL: http://www.rakennusperinto.fi/rakennusperintomme/maakunnat/fi_FI/Uusimaa/
- Siivonen, Riku (toim.) 2010 Metropolin hyvinvointi. Demos Helsinki ja Jyväskylän yliopisto. URL: http://www.demos.fi/files/Metropolin_hyvinvointi.pdf
- Suomen virallinen tilasto 2009 Väestöennuste 2009 iän ja sukupuolen mukaan alueittain 2009–2040. Päivitetty 30.9.2009. Tieto haettu 6.3.2011. URL: http://pxweb2.stat.fi/database/StatFin/vrm/vaenn/vaenn_fi.asp
- Suomen virallinen tilasto 2010 Työlliset toimialan mukaan alueittain 2007–2008. Päivitetty 6.10.2010. Tieto haettu 6.3.2011. URL: http://pxweb2.stat.fi/Database/StatFin/Vrm/tyokay/tyokay_fi.asp
- Tolkki, Helena - Airaksinen Jenni - Haveri Arto 2010 Metropolihallinta – neljä mallia ja niiden sovellettavuus Suomessa. URL: <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=122265&lan=fi>
- Uudenmaan kylät 2002 Uudenmaan liiton julkaisuja E 79 – 2002. Helsinki.
- Uudenmaan liiton tietopalvelu 2011. Tieto haettu 18.2.2011. URL: <http://tietopalvelu.uudenmaanliitto.fi/>
- Uudenmaan maakuntaohjelma 2011–2014 2011 Uudenmaan liiton julkaisuja A 23 – 2011. URL: http://www.uudenmaanliitto.fi/files/3444/Uudenmaan_maakuntaohjelma_2011-14.pdf
- Uudenmaan maakuntasuunnitelma 2033 2010 Visio ja strategia. Uudenmaan liiton julkaisuja A 21 – 2010. URL: http://www.uudenmaanliitto.fi/files/2168/Uudenmaan_maakuntasuunnitelma_2033.pdf
- Valtioneuvoston selonteko metropolipolitiikasta 2010 Valtioneuvosto. Tieto haettu 10.5.2011. URL: <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=122256&lan=fi>

Frågor med flera svarsalternativ besvaras med att välja det alternativ du tycker passar bäst. Öppna frågor kan du besvara med egna ord.

BAKGRUNDSINFORMATION

1. Kön

- man kvinna

2. Din ålder

- under 18 år
 18–35 år
 36–65 år
 över 65 år

3. Ditt postnummer

4. Boende i regionen

- höghus
 egnahemshus
 rad- eller parhus
 fritidsbostad (deltidsinvånare)

5. Boendetid i regionen (du kan välja två alternativ)

- under 5 år
 5–10 år
 över 10 år
 född här

6. Jag arbetar

- hemma eller i närheten av hemmet
 i storstadsregionen
 någon annanstans, var _____
 jag är inte i arbetslivet

7. Hur många personer finns i ert hushåll?

Vuxna _____, under 18 år ____

8. Bor du

- i ett byacentrum
- i en tätort
- på glesbygden
- i en förort
- i en stad
- någon annanstans, var? _____

BOENDE OCH LIV

I det här avsnittet utreds hur frågor som berör boende, rörlighet, arbete och fritid upplevs för närvarande och hur man önskar att dessa saker skall utvecklas fram till år 2025.

9. Svara på följande påståenden genom att välja det alternativ du tycker passar bäst då det gäller hur du upplever att situationen är nu.

Påstående	Helt av samma åsikt	Delvis av samma åsikt	Delvis av annan åsikt	Helt av annan åsikt	Jag kan inte säga
Jag är nöjd med min nuvarande boningsort					
Jag är nöjd med min nuvarande bostadsform					
Det finns tillräckligt med möjligheter för fritidsverksamhet i mitt boendeområde					
Mina fritidsintressen är relaterade till landsbygds miljön					
Jag behöver bil för mina dagliga resor					
Jag skulle använda mera offentliga kommunikationsmedel, om utbudet på förbindelser skulle vara bättre					
Att bo på landsbygden har för mig ett värde i sig själv					
Landsbygden är en viktig del av Helsingfors metropolområde					
Långa avstånd stör mitt boende på landsbygden					
Distansarbete möjliggör mitt boende på landsbygden					
Jag använder i huvudsak förnybar energi i min bostad					

10. Svara på följande påståenden genom att välja det alternativ som passar bäst ihop med hur du önskar att situationen skall vara i framtiden år 2025.

Påstående	Helt av samma åsikt	Delvis av samma åsikt	Delvis av annan åsikt	Helt av annan åsikt	Jag kan inte säga
Jag bor på nuvarande plats år 2025					
Energien produceras med förnybar energi i vårt bostadsområde/vår by					
Självförsörjning av energi är en konkurrensfördel då man bor på landsbygden					
Jag rör mig med något annat fortkäffningsmedel än med egen bil					
Avdraget för arbetsresor har i beskattningen ersatts med avdrag för arbetsrum för att främja distansarbete					
Landsbygden erbjuder service för stadsbor					
Landsbygden har den största dragningskraften som boningsort inom metropolområdet					
Arbete utförs i betydande grad hemma eller i hemmets omedelbara närhet					
Landsbygden är en viktig "avstressningsplats"					
Invandrarna är en viktig resurs på landsbygden					
Ett koncentrerat boende i byar är en lösning på miljöproblem					
Vårt bostadsområde är kolneutralt (producerar inte koldioxidutsläpp)					

LEVNADSMILJÖ

I det här avsnittet utreds frågor i anslutning till markanvändning, landskap och miljö samt landsbygdsutveckling för närvarande samt hur man önskar att dessa saker skall utvecklas fram till år 2025.

11. Svara på följande påståenden genom att välja det alternativ du tycker passar bäst då det gäller hur du upplever att situationen är nu.

Påstående	Helt av samma åsikt	Delvis av samma åsikt	Delvis av annan åsikt	Helt av annan åsikt	Jag kan inte säga
Det satsas tillräckligt för att främja naturens mångfald i mitt bostadsområde					
I mitt bostadsområde finns tillräckligt med friluftsleder för mina behov					

Vårt område används bl.a. som mål för skolornas natur- och miljöfostran					
Ett vårdat byalandskap är en viktig faktor i min egen levnadsmiljö					
Mitt bostadsområde är bullerfritt					
Lantbruket är en väsentlig del av landskapsskötseln i vårt område					
Planeringen begränsar byggandet av nya bostäder på glesbygdsområden					
Mitt bostadsområde är för tätt bebyggt					
Bevarande av kulturmiljön är en viktig del vid utvecklandet av mitt bostadsområde					
Planering av markanvändning görs på invånarnas villkor					

12. Svara på följande påståenden genom att välja det alternativ som passar bäst ihop med hur du önskar att situationen skall vara i framtiden år 2025.

Påstående	Helt av samma åsikt	Delvis av samma åsikt	Delvis av annan åsikt	Helt av annan åsikt	Jag kan inte säga
Naturens mångfald utgör en konkurrensfördel i mitt bostadsområde					
I mitt närområde finns ett täckande nät av friluftsleder					
Skolor och organisationer bedriver natur- och miljöfostran i näromgivningen					
Lantgårdarna är viktiga då det gäller främjande av miljöfostran					
Byalandskapen är väl skötta					
Mitt boendeområde är bullerfritt					
Lantbruket är mera landskapsvård än matproduktion					
Genom planeringen begränsas byggandet av nya bostäder på glesbygdsområden					
På landsbygden bor man huvudsakligen i täta byacentrum					
Planering av markanvändning gör på invånarnas villkor					
Bemästrandet av klimatförändringen är den viktigaste aspekten i planeringsarbetet					
Bevarandet av kulturmiljön är den viktigaste aspekten vid utvecklandet av mitt bostadsområde					

SERVICE OCH FÖRETAGANDE

I det här avsnittet utreds frågor i anslutning till service och företagande för närvarande samt hur man önskar att dessa saker skall utvecklas fram till år 2025.

13. Svara på följande påståenden genom att välja det alternativ du tycker passar bäst då det gäller hur du upplever att situationen är nu.

Påstående	Helt av samma åsikt	Delvis av samma åsikt	Delvis av annan åsikt	Helt av annan åsikt	Jag kan inte säga
Tillräckliga tjänster för bashälsovård finns att få inom ett rimligt avstånd					
Tillräckliga biblioteks- och övriga bildningstjänster finns att få inom ett rimligt avstånd					
Tillräckliga åldringsvårdstjänster finns att få inom ett rimligt avstånd					
Kulturen i vårt område erbjuder möjligheter för företagande					
Jag använder närbutiken för att stöda dess fortsatta existens					
Företagande på landsbygden uppmuntras tillräckligt					
Lantbruket sysselsätter ett flertal av invånarna i området					
Småföretagandet är viktigt ur sysselsättningssynpunkt i mitt närområde					
I närområdet produceras förnybar energi för eget bruk					
Avfallsinsamlingen fungerar bra i närområdet					
Möjligheterna att sortera avfall är tillräckliga					

14. Svara på följande påståenden genom att välja det alternativ som passar bäst ihop med hur du önskar att situationen skall vara i framtiden år 2025.

Påstående	Helt av samma åsikt	Delvis av samma åsikt	Delvis av annan åsikt	Helt av annan åsikt	Jag kan inte säga
Butikerna fungerar som mångservicepunkter (post, apotek, alko, turist-info osv.)					
Jag använder lokalt producerade livsmedel, vilka är lätta att få tag på					
Lantbruket sysselsätter ett flertal av invånarna i området					
Lantgårdarna säljer i huvudsak sina produkter direkt till konsumenterna					

Hantverket är betydande ur sysselsättningssynpunkt på landsbygden					
Kulturen i vårt område erbjuder möjligheter för företagande					
Vårt område/vår by är självförsörjande på energi					
Produktion av förnybar energi är en viktig af-färsverksamhet för företagarna i vårt område					
Lantgårdarna producerar energin för närområdet					
Skogen utnyttjas allt mer för upplevelseturism i stället för virkesproduktion					
Den tredje sektorn (föreningar m.fl.) producerar största delen av välfärdstjänsterna					
Vårdserviceföretagandet är betydande ur sysselsättningssynpunkt på landsbygden					
Turismen i vår by sysselsätter ett flertal av invånarna i vårt område					

INVÅNARDEMOKRATI OCH GEMENSKAP

I det här avsnittet utreds frågor i anslutning till invånarnas gemensamma verksamhet, samhörighet och påverkningsmöjligheter för närvarande samt hur man önskar att dessa saker skall utvecklas fram till år 2025.

15. Svara på följande påståenden genom att välja det alternativ du tycker passar bäst då det gäller hur du upplever att situationen är nu.

Påstående	Helt av samma åsikt	Delvis av samma åsikt	Delvis av annan åsikt	Helt av annan åsikt	Jag kan inte säga
I mitt område finns tillräckligt med gemensam verksamhet					
Jag deltar gärna i verksamhet som ordnas av t.ex. föreningar					
Sammanhållningen är god bland invånarna i mitt närområde					
Det är lätt att få information i frågor som har med utvecklandet av mitt boendeområde att göra					
Internet är en viktig informations- och kommunikationskanal i frågor gällande mitt närområde					
Interaktionen mellan kommunen och byn ger resultat					
Vår by deltar i utvecklandet av metropolområdet					
Byaverksamheten har en stor roll vid utvecklandet av vårt område					

Jag får min röst hörd vid kommunens beslutsfattande					
Jag kan påverka markanvändningen i mitt närområde					
Jag kan påverka i övriga utvecklingsfrågor i mitt boendeområde					
En stark gemenskap/aktiviteten i byn påverkar märkbart min trivsel på landsbygden					
Gemenskapen främjar skötseln av miljön Yhteisöllisyys edistää ympäristön tilasta huolehtimista					

16. Jag vet om det i min by finns en byplan som gjorts upp på basis av invånarnas åsikter

- ja
 nej

17. Jag har bekantat mig med byplanen för mitt område

- ja
 nej

18. Svara på följande påståenden genom att välja det alternativ som passar bäst ihop med hur du önskar att situationen skall vara i framtiden år 2025.

Påstående	Helt av samma åsikt	Delvis av samma åsikt	Delvis av annan åsikt	Helt av annan åsikt	Jag kan inte säga
Då det gäller planeringsärenden är den bästa påverkningskanalen verksamhet på bynivå					
Föreningsverksamheten är ett viktigt medel för att påverka utvecklingen av mitt närområde					
Vår by deltar i utvecklingen av metropolområdet					
Jag bor och lever utan att delta i den gemensamma verksamheten					
Kollektivt boende är allmänt och populärt på metropolandsbygden					
Det behövs talkoanda för att utveckla mitt närområde					
Jag deltar i utvecklandet av mitt närområde i huvudsak med hjälp av Internet					
Byaverksamheten lever och mår bra i mitt närområde					
Gemenskapen främjar skötseln av miljön					
Byplanen, som gjorts upp av invånarna, styr märkbart utvecklingen av mitt närområde					

19. Beskriv, i nedanstående rutor, med några ord nuvarande styrkor och svagheter inom området samt de möjligheter och hot som i framtiden kommer utifrån då det gäller att leva och bo, service, företagsverksamhet, miljöns tillstånd samt invånarverksamhet i din livsmiljö.

STYRKOR – områdets goda sidor för närvarande dor för närvarande

SVAGHETER – områdets dåliga si

MÖJLIGHETER – som kommer utifrån

HOT – som kommer utifrån

20. Beskriv med egna ord hur du skulle önska att metropolområdets landsbygd skall vara år 2025! (1 – 5 mest viktiga frågor).

21. På vilket sätt fick du denna enkät eller information om enkäten?

- per post
 från byaföreningen
 läste i tidningen
 via Internet
 hörde i radion
 annat sätt, hur? _____

22. Ordet är fritt gällande utvecklandet av metropolområdets landsbygd och i anslutning till denna enkät:

Tack för ditt svar!

Om du vill delta i utlottningen, fyll då i dina kontaktuppgifter här

Namn:

E-postadress:

Telefonnummer: